

Abril- Maig 1990
Número 17
Calonge (200 Ptes)

Conversa amb... **El Bisbe de Mallorca**

«Es lleó i sa triga», rodalla inèdita

Es llinatge Vallbona

Sant Isidre: com un bon Patró

Els camps de Golf: un «verd» poc ecològic

dies i coses

Abril-Maig 1990
Nº 17
Mn. Antoni Vadell, 2
07669 CALONGE

Preu: 200 Ptes.

CONSELL DE REDACCIÓ

Margalida Adrover
Bel Rigo
Maria Adrover
Jaume Valbona
Maties Adrover
Pep Estelrich
Jaume Julià
Guillem Roig

COL-LABORADORS

Mª Magdalena Estelrich
Antoni Adrover
Jaume Rigo
Eneko Landaburu
G.O.B. Santanyí
Toni Vadell
Jaume Binimelis
Cosme Aguiló
Rosemary
Marc Vallbona
Baltasar Amengual
H. Shumacher
Antoni Artigues
Pep Adrover
Miquel Vallbona
Jaume Joan Bonnín

DL 148-1988

IMPRIMEIX

Informacions Llevant, S.A.
Tel. 55 03 28 - MANACOR

Els escrits d'aquesta publicació expresen únicament l'opinió dels seus autors

CONTINGUT D'AQUEST NÚMERO

Crònica	3
La Sala	4
Conversa amb...El Bisbe de Mallorca (Maties Adrover)	5
Dies i Gloses	9
Colage (un poc de tot)	10
Sant Isidre: com un bon Patró (M. Sebastiana Bonet)	14
Rondalles del Terme: «Es lleó i sa triga» (Cosme Aguiló)	16
Notes sobre Música Popular i Aprenentatge (Antoni Artigues)	17
La Nostra Gent: Sor Antònia (Marc Vallbona)	20
El llinatge Vallbona (Jaume Vallbona)	21
Apunta't als drets humans (Amnistia Internacional)	22
Ecologia i Turisme a les nostres illes (Pep Adrover)	23
Salut i Pau (Miquel Vallbona - Eneko Landaburu)	24
Els camps de golf: un «verd» poc ecològic (GOB Santanyí)	26
L'esport és cosa bona (Maties Adrover)	27
Classificacions «Màxim Golejador»	28
A la salut per l'esport en edat escolar (Jaume Binimelis)	29
«Dies i Coses» subcampió del Torneig Pasqua d'es Llobarts	30
Es ciclistes de sa Telefònica, exemple a seguir	31
Planes d'opinió	32
A mode de rectificació	33
Sa veu de la terra (Jaume Vallbona)	34
Humor (Antoni Vadell). Noves del Món	35
Passatemps	36

**Fotografia de la portada:
S'HORTA VISTA DES DE CALONGE
d'En Pep Estelrich**

Hem volgut posar a la portada d'aquest número aquest bell paisatge del poble de S'Horta, tot recordant que aviat, per cinquagesma, la pasqua granada, celebrarà les festes del seu Patró. Per aquest motiu la nostra amiga Maria Sebastiana Bonet ens ha escrit l'article: «Sant Isidre: com un bon Patró», on explica la història del Sant i del seu patronatge del poble de S'Horta.

Desitjam que les festes siguin llüdes i sobre tot alegres.

CRÒNICA

***** dels darrers esdeveniments *****

CRÒNICA

8/Març - Mor a Calonge Sor Antònia Payeras i Siquier després de 40 anys de vida dedicada a Déu i als altres a la congregació Franciscana de Calonge.

10/Març - Va néixer Lluís Cardell i Adrover, fill d'en Pep i na Margalida d'es Molí. Enhorabona als pares.

18/Març - Joves calongins reben el sacrament de la confirmació de mans del Bisbe de Mallorca, Teodor Úbeda. Va esser una festa que se recordarà i després hi va haver refresc per els confirmats i familiars.

25/Març - Excursió a Sencelles i Petra de molt de Calongins. Tothom va tornar molt content i satisfet.

1/Abril - Trobada de Donants de sang a S'Alqueria Blanca. A més d'un ofici solemne hi va haver una bona berenada.

7/Abril - S'han casat a Calonge En Ramon Joan i Pons i na Maria Magdalena Estelrich d'es Bar Nou. Per molts

d'anys.

8/Abril - El Ram.

12/Abril - Dijous Sant.

15/Abril - Dia de Pascua. Després de la Missa. Els Sallers tornaren a alegrar la diada amb cançons i confits. I molta de gent es va afegir a l'estol.

16/Abril - Primera emissió de sa Ràdio Calongina. Conferència de Medicina Natural al local, a càrrec de D. Manuel Lara i D. Joan A. Sanz.

21/Abril - A la vila de Santanyí, Acte de Concessió i entrega del Premi «Bernat Vidal i Tomàs» de poesia. Amb parlament de na Margalida Pons. El premiat va ser en Miquel Oliver i Bauçà, mestre d'EGB de Campanet. A continuació, concert a càrrec del grup de Metall de l'orquestra Simfònica de Balears.

**SALA DE FESTES
BALL AMB MUSICA EN VIU**

Si desitges passar una nit agradable amb la teva parella a un ambient agradable, vina al Boogie Boogie. També obrim els diumenges horabaixa

C/. Cala d'Or - Cala Ferrera - Avda. Cala Esmeralda

Ajuntament de Santanyí

(BALEARS)

La Sala

Resum de l'acta de la sessió ordinària celebrada dia 16 de febrer

- S'acordà mostrar la necessitat i conveniència de què els nuclis de Cala Figuera i Cala Santanyí tinguin una farmàcia per al proveïment de medicaments i urgències.

- S'aprovà el pressupost municipal 1990 que puja a la quantitat de 637.400.000 ptes. Així mateix es donà a conèixer el superàvit del pressupost de 1989 que puja a la quantitat de 79.158.973 ptes.

- Es va donar a conèixer la presa del càrrec d'Antonio Gutiérrez Fernández com metge titular, en caràcter interí.

- Es va donar a conèixer, també, la resolució del conseller de la Funció Pública resolvent l'expedient disciplinari instruït a Eloi Jesús Núñez, metge titular de Santanyí, amb dos anys de suspensió de funcions.

Resum de l'acte de la sessió ordinària celebrada dia 9 de març

- Vistes les diferents ofertes presentades i la proposta del Regidor de festes respecte a les festes de 1990, s'acordà la contractació de les Verbenes ofertades per «Espectáculos Oro», que són les següents:

- Dia 21 de juliol: Olé-Olé, California i Gran Orquestra Clàssics per la quantitat de 4.675.000 ptes. IVA inclòs.

- Dia 24 de juliol: Acuarios, Nino Azorín, California i Orquestra Flamantes per la quantitat de 756.000 ptes.

- S'acordà per unanimitat realitzar la sembra d'arbres al C/ Major de Santanyí. Així mateix s'acordà encarregar a l'arquitecte l'estudi de la possible sembra d'arbres a la plaça de Sa Porta Murada.

- S'aprovà la rectificació anual del padró municipal d'habitants que quedà amb les següents cifres:

Població.....	7.133
Altes.....	458
Baixes.....	203
Població 1-1-90.....	7.388.

- S'acordà la qualificació de sòl urbanitzable als terrenys inclosos entre la via d'enllaç de nova creació Porto Petro-Cala D'or i resta del perímetre urbà i urbanitzable de la zona Porto Petro-Cala D'or amb la construcció del vial, camp de golf de 18 forats com a mínim.

- Es va acordar anomenar pregoner de les festes 1990 a Miquel Barceló i Vidal.

- Es va informar de la visita realitzada per l'inspectora d'educació en la qual es contemplà la probabilitat de

què es torni obrir l'escola d'Es Llombards.

- El secretari va donar compte de l'aprovació definitiva del reglament de normalització lingüística.

- S'acordà reiterar l'anterior acord del 10 de novembre del 89 sol·licitant al ministeri d'Educació la creació del 6º curs d'EGB a l'escola de s'Alqueria Blanca.

Nota d'última hora

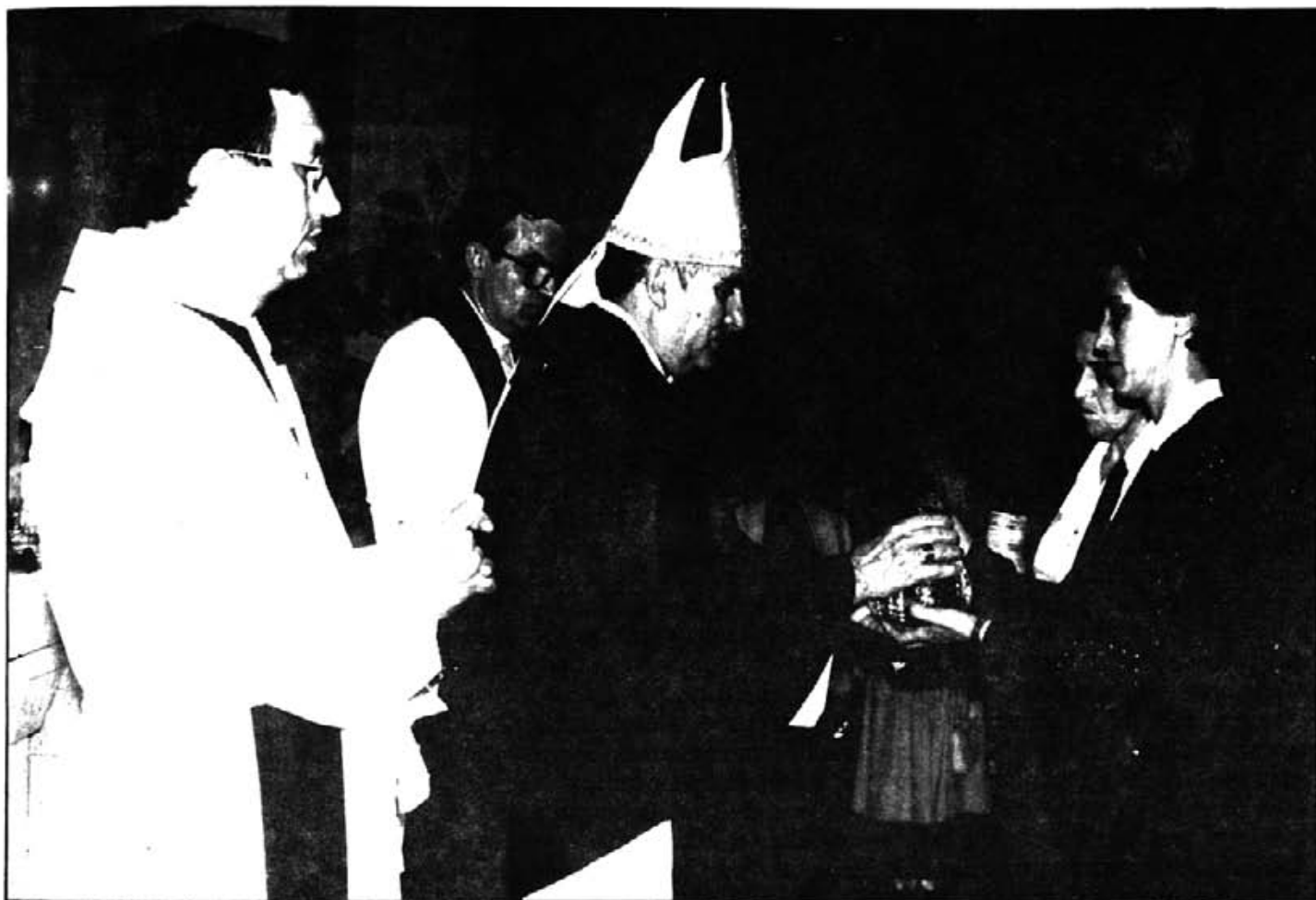

Finalment no podreu veure na Marta Sánchez degut a què l'Ajuntament no ha cedit a les exigències que plantejava

En vistes de les dificultats que han sorgit per a contactar amb el grup Olé-Olé s'acordà rescindir el contracte previst; la realització d'un altre amb els grups: Tennesi, Clipper i Nino Azorín amb Acuarios per al dia 24 pel preu de 3.654.000 ptes. i Manhattan, Agua Vilai i Ancovak, per al dia 21 per al preu de 1.240.000 ptes.

Conversa amb...

El Bisbe de Mallorca

Aprofitant la visita Pastoral que va fer l'Il·lustríssim Bisbe de Mallorca a la nostra zona per a confirmar els joves vàrem parlar amb ell.

- Com li va venir la vocació de fer-se religiós?.

- Des de petit ja volia esser capellà; tal vegada perquè sempre havia estat a l'entorn de la Parròquia. Havia estat escolanet, coneixia capellans i a ca meva hi havia un entorn religiós. Tot això va fer néixer aquest desig d'esser capellà.

Jo no sé si això pot esser vocació. És un desig. Com hi ha nins que viuen un ambient determinat a ca seva i volen esser el que els seus pares són.

Hi ha un principi de vocació. Quan, als 11 anys vaig anar al Seminari vaig començar a aclarir coses poc a poquet. Quan realment em vaig plantejar la vocació d'esser capellà, va ser quan tenia 17 ò 18

anys. Llavors m'ho vaig replantejar tot, ho vaig reconsiderar tot, i efectivament pareixia que hi havia vocació i vaig continuar endavant.

- Quin millor record té d'aquella època pel seminari?.

- El record del Seminari de València és molt grat per mi. Jo mai em vaig sentir ni traumatitzat ni oblidat, ni violentat. Al contrari, em vaig sentir ben acollit, tal vegada perquè hi estava molt a gust i no vaig tenir problemes greus. Em sentia com a ca meva i estimo molt aquest seminari.

Impressions i records? Hi ha impressions de dues classes: unes més o manco agradables i divertides: les grans festes del Seminari, els esports, les excursions i passejades. Altres serioses i de preocupació: els exàmens a vegades, exercicis espirituals, en els quals un es començava a plantejar les coses en seriò.

Diria que l'impressió general del Seminari és francament grata, de trobar-me a ca meva amb molta llibertat i molt a gust.

L'etapa que guard millor record del Seminari és la darrera: els quatre cursos de Teologia al final dels quals vaig dir missa nova. Vaig esser ordenat al juny del 55. Tenia 23 anys.

Aquests últims anys foren probablement els més grats, perquè eren els anys previs al Concili, viscuts junt a un Rector del Seminari, excepcionalment lúcida, que va voler fer-mos connectar amb totes les corrents de Teologia d'aquells moments i també amb un professorat francament bo. Va ser una obertura a tota la teologia i a tot el món de la reflexió, fins i tot a la filosofia i la cultura d'aquell temps.

Vàrem tenir un temps d'aprofundir en la realitat cultural, teològica i

filosòfica del moment amb varies sortides al estranger.

En aquella edat i en aquell temps va ser una cosa molt important, amb contactes constants al món de la Universitat civil i amb el món obrer civil.

Amb la nostra convivència ens varen donar molta autonomia en l'organització de la nostra vida de comunitat, on varen néixer uns grups molt interessants.

- Després del seminari, abans d'esser Bisbe, per quines etapes ha passat?

- Vaig ésser en primer lloc Vicari d'una Parròquia de València capital, durant dos anys. Després rector d'aquesta mateixa Parròquia. Era una Parròquia que podríem qualificar de l'exemple de la ciutat. És una de les etapes de més grat record perquè és allà on vaig començar i vaig tenir oportunitat de treballar a una Parròquia que funcionava. Va ser una etapa que vaig viure molt intensament fins a les portes del Concili Vaticà II i totes les inquietuds d'aquells temps: els problemes i les esperances de l'església d'aquell moment. Havien de canviar moltes coses i nosaltres pitjàvem perquè les canviassin, hi ho havíem de fer amb molt de seny.

Va ser una bona època de treballar molt amb seglars: grups de matrimonis, grups d'universitaris i Cursets de Cristiandat que en aquella època se'n tenien de manera massiva..

Després vaig estudiar dos anys i mig a Roma, amb la sort que va coincidir amb l'obertura del Concili Vaticà II, que no va néixer com un bolet, és dir, sense que ningú ho esperàs. Formalment es va posar en marxa, gràcies a una inspiració genial del Papa Joan XXIII, però hi havia tota una corrent de pensaments teològic i eclesial que ja ho anava preparant feia anys.

Vaig tenir la sort, gràcies a un capellà que em va colar, de ser present a la sessió inaugural. Va ser una experiència imborrable, sobre tot pel que tenia de càrrega d'esperança, encara que en principi ningú esperava que donàs tant com va donar després.

A la pròxima etapa vaig ser rector d'una parròquia a un suburbi pur de València amb tot un altre món

de gravíssims problemes socials i de treball amb molta gent immigrada: gent d'Andalucía, Extremadura, La Manxa.

Allà vaig viure l'experiència, que crec és valiosíssima, de compartir la misèria i la tristesa i a vegades és la desesperació de la gent més marginada i més pobre. Des d'aquells moments ha estat una cosa assumida per mi fer una opció pels pobres.

Després vaig ser Vicari Episcopal de València: un any de la zona rural i després dos anys de València Capital. Me va servir com estrena per ésser Bisbe.

Al novembre del 70 em varen consagrar Bisbe Auxiliar d'Eivissa, que per mi va ésser, amb tota la preocupació d'assumir una responsabilitat nova i desconeguda, un descans.

Vaig passar d'una problemàtica molt dura a una Diòcesi petita i senzilla. Aquells anys 70 eren temps políticament marcats per les acabelles del franquisme i socialment pels primers anàlisis crítics del creixement econòmic dels anys 60 amb uns corrents de pensament molt enfrontats de fort conservadurisme i de progressisme no sempre assenyat dins la mateixa Església.

Com a Vicari Episcopal havia de conciliar el que es feia a les barrades extremes, a parròquies de València molt punteres, amb moltes inquietuds i amb molta càrrega social i de preocupació per resoldre problemes de grans multituds que patien molt, juntament amb la Pastoral que es feia a les parròquies més al centre de València, molt més tradicionals, molt més establertes, molt més de gent major.

Per això quan vaig anar a Eivissa, 5-9-70, com auxiliar vaig trobar una Diòcesi petita i amb la qual em vaig identificar molt.

Era el temps dels hippies. A la porta de casa meua els hi trobava cada dia. Hi havia grans colònies que varen agafar Eivissa com a lloc privilegiat per ells.

Eren moments en què estava en marxa la gran expansió turística i a poc a poc vaig anar descobrint l'enorme riquesa del món de les illes que per mi era relativament desconegut. Coneixia un poc les illes com a turista, però no havia entrat mai en el coneixement de l'ànima, de la

inquietud, de la identitat del poble de les illes.

Però la tranquil·litat em va durar poc. Dia 1 de novembre de 1970 vaig ésser consagrat Bisbe Auxiliar d'Eivissa, Auxiliar de don Francesc Planas i Montaner, Bisbe mallorquí, que estava malalt i tot d'una va venir cap a Mallorca i vaig quedar allà com a Bisbe únic.

El febrer del 72 la Santa Seu em va encarregar l'Administració Apostòlica de Mallorca i a l'abril del 73 em varen anomenar Bisbe Titular de Mallorca. I aquí son des de llavors.

- Bé, ara l'han anomenat president de la comissió Pastoral Episcopal, què vol dir aquest càrrec?

- Cada Diòcesi té per cap i màxim responsable a un Bisbe, com a Successor dels apostols. Tots els Bisbes col·legialment i presidits pel Papa tenen la responsabilitat de l'Església de Jesucrist i el Papa com a cap d'aquest Col·legi Episcopal marca el criteri i és el gran amo de la identitat de l'Església, perquè no perdiga els seus signes d'identitat.

Des del Concili Vaticà II, els Bisbes es reuneixen en la Conferència Episcopal per intercanviar experiències, per unificar criteris, per ajudar-se mutuament, per posar a l'abast de tots l'experiència de cadascú.

Per poder organitzar tot això els Bisbes es divideixen les tasques per Comissions.

Hi ha una comissió de litúrgia, una d'atenció al Clergat i una de Pastoral.

Aquesta comissió de Pastoral s'engarrega, d'alguna manera, que hi hagi intercanvi d'experiències i de criteris entre tots aquells que a una Diòcesi tenen la missió d'ajudar al Bisbe a mantenir la unitat i a cuidar-se de la globalitat de l'església diocesana: Vicaris Generals, Vicaris Episcopals.

La Pastoral, diríem, és la manera de governar l'Església. Jesús es va definir a sí mateix com a Pastor, un Pastor especial que no s'aprofitava de les ovelles, les cuida, les condueix, les «mima», corre darrera l'esgarriada. Això és la manera de governar l'església, no aprofitant-se, sino servint-la. Per això tot el que sigui servei a tots els cristians, es diu comunament Pastoral.

Aquesta Comissió de Pastoral té

aquest encàrrec d'ajudar a procurar-se experiències i reflexions i a compartir-les, dins el camp de servei pastoral a l'Església.

Aquesta Comissió té tres departaments importants: un és la Pastoral dels malalts, la sanitària; una altra és la Pastoral del Turisme; i una tercera és la Pastoral de les petites comunitats...

Vaig esser 6 anys President d'aquesta Comissió. Després he estat 6 anys més membre d'altres comissions i ara m'han tornat a reelegir President d'aquesta Comissió de Pastoral.

Això comporta també formar part de la Comissió Permanent de l'Episcopat. La Conferència Episcopal amb ple es reuneix dues vegades a l'any i la Permanent que la formen tots els Presidents de Comissions més els que tenen càrrecs a la Conferència Episcopal, ens reunim cada dos mesos.

- Quina impressió té de la seva visita Pastoral a aquesta zona?

- Una impressió molt grata. Jo acab de fer Visita Pastoral a arxiprestats de Palma i aquí es respira un aire més clar i més net. No només perquè estam devora la mar, sinó perquè es trobam comunitats més familiars a on està més present l'esperit del poble mallorquí.

Comença ara a aquesta zona la meva Visita Pastoral. Ahir, bàsicament, vaig fer dos contactes: a la petita comunitat d'es Carritxó i a S'Horta.

Avui, aquí, a Cala D'or i la meua impressió és d'uens comunitats molt vives, d'una religiositat que es manté molt viva i molt més espontànea i molt més assumida que a les Parròquies de Ciutat.

Les celebracions són molt cordials perquè la gent hi participa, atén molt i jo he de dir que hi disfrut molt a les meves visites pastorals. Jo he nascut molt més per esser Rector que per ser Bibe. El que a mi m'agrada és estar a una Parròquia i en les meves visites pastorals estic fent més de Rector que de Bisbe. Estic més en contacte amb la gent.

Aquesta és la missió que tenen els Bisbes: avivar la fe d'una manera especial en els vistes pastorals. Això per mi és molt gratificant. Tenc l'oportunitat també d'estar amb els meus companys capellans i de compartir amb ells, amb una certa calma, una estona. Tot això a mi em gratifica molt.

- Quin missatge donaria a la joventut en general i sobretot als qui ha confirmat aquets dies?

- El missatge el concentraria en una invitació a cercar aquella aigua que pugui saciar la set de les inquietuds i les preocupacions que tenim; que no s'equivoquin d'aigua.

El problema que tenim és que tots patim set: set de ser feliços, set de ser nosaltres mateixos, set de ser poble, set de ser estimats. Anam cercant una aigua que apagui aquesta set i igual ens equivocam i bevem una aigua molt carregada de sal, que sol ser, cercar més doblers i les satisfaccions immediates: el sexe i la droga, tenir moltes coses, tenir prestigi i el pujar en la societat. Pensam que això saciarà la nostra set i això no la saciarà, sinó que cada vegada dona mé set.

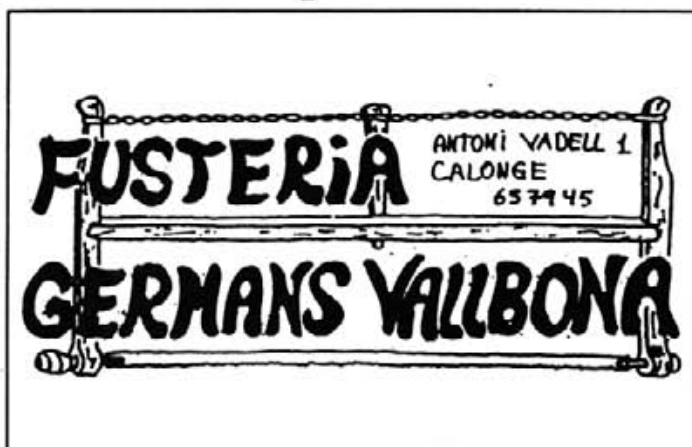
Jo diria als joves: no ens equivoquem, cerquem l'aigua viva, com

JAIME MONSERRAT BARCELO
FOTO ESTUDIO Y REPORTAJES
FOTOS CARNET. FOTO INDUSTRIAL
Y ALTRES

C/. Santueri, 88
Teléfono 581156
07200 - FELANITX

CLUB TROPICANA
CALAS DE MALLORCA
MALLORCA

diu l'Evangelí, que és Jesús. Jesús ens saciarà la set i ens farà feliços, ens ajudarà a ser homes nous i a construir un món nou.

Això costa perquè reconec les dificultats que té avui en dia, per un jove viure aquesta experiència de cercar Jesús com inspirador de la pròpia via i com a model a seguir.

- Què opina de tot el que està passant ara al món, concretament a l'Europa de l'Est?

- Estam vivint un moment fracament transcendent. Crec que tots aquests aconteixements són beneficiosos. Perquè, en definitiva, tot el que sigui caure dictadures i situacions d'opressió i de manca de llibertats, o situacions en què fins i tot es posava com a Déu, el material; és positiu. Ara es passa a situacions en què allò espiritual, el cultural, i la convivència cobren nova força. Igualment la democràcia i la vida en llibertat.

Crec que es pot donar, per això, gràcies a Déu. L'Església sempre ha anat donant la veu d'alerta respecte d'aquestes concepcions materials i estatals de la societat. Avui confirma que el camí no era aquest. Avui ho admet, totho, fins i tot els comunistes més radicals diuen: «Això és una equivocació, perquè això no és el comunisme que nosaltres desitjam».

Hem d'anar alerta i pensar, que perquè cauen aquests règims totalitaristes i comunistes de l'Estat, és que el sistema social i econòmic d'Europa Occidental, sigui el perfecte. No és perfecte el sistema d'Occident. Crec que és més bo perquè està basat en més llibertat, en la lliure iniciativa, fins i tot econòmica, en la llibertat de marcat, en el tre-

ball individual, en la llibertat de premsa i opinió.

Però vivim el mateix perill de les dictadures de l'Estat. És el perill de l'imperi del material i dels doblers.

Donam gràcies a Déu perquè es clarifiquen les coses a la història i perquè desapareixen les dictadures, però volem donar una veu d'alerta: no penseu que és només el progrés material i no el progrés de tota la persona, el que és important.

Avui en el moment que estam és difícil que es mantinguin dictadures de qualsevol signe. És un poc una espècie d'onada històrica. I, això és bo, perquè ajuda a reflexionar a tot-hom, a cercar fórmules que siguin equilibrades, ni de pur capitalisme ni de pur estatisme, fórmules de convivència que ajudin a viure amb pau, a no radicalitzar postures i a construir, entre tots, un món més lliure.

- Creu que en Democràcia corr el perill que la llibertat es converteixi en llibertinatge?

- És un risc que es imprescindible, assumir-lo. Hi ha vegades que els pares i matrimonis diuen: «és que si deixam amb molta llibertat els joves, en faran de molt grosses». Vos hi haureu d'arriscar. El que no pot esser és voler que creixi un home lliure, conscient, responsable d'ell mateix, tenint-lo afegat amb pinces. Perquè per créixer responsablement s'ha de créixer en llibertat i perquè un sàpiga per on caminar, fins i tot ha de pegar qualche vegada a alguna paret.

Això s'aplica també als pobles. La convivència en llibertat i la convivència democràtica tenen el seu risc i l'hem d'acceptar, però mai aquests riscos i aquests perills ens han de fer

caure en la tentació de limitar llibertats ni retallar democràcies.

- Què els hi diria als joves amb vocació sacerdotal?

- Que visquin oberts a aquesta vocació sacerdotal i que s'ho plantejin seriosament com un camí vàlid per a la seva vida.

Els ho diria des de la meua pròpia experiència. Crec que som una persona normal, amb capacitat per acompanyar una dona, per estimar, per criar una família, per montar una empresa, etc. Crec que som una persona que, si no hagués estat capellà, m'hagués desinvolat bé en la vida. Ho dic amb humilitat però també amb realisme: no me farié por res de la vida.

Per mí ha estat una felicitat grossa esser capellà. Em sent perfectament identificat amb aquesta vocació. Crec que visc amb plenitud la meua vida personal i tenc unes grataficacions immenses servint aquest ministeri.

Crec que els joves han de plantejar-se aquesta qüestió sense por. Pot ser el seu camí cap a la felicitat, cap a la seva realització plena. Sobre tot si són joves cristians, que no tinguin por, perquè no tenir por a la vocació al sacerdoti vol dir fiar-se de Jesús. O ens fiam d'Ell o no podem jugar a ser seguidors seus.

A tots aquells que sentin algun principi de vocació, els diria que ho diguin prest a un capellà, a un amic, a un cristià adult, a qualsevol qui els pugui ajudar a discernir si és o no una vocació, com han de seguir-la. Si va creixent que tinguin coratge per anar endavant, perquè pot ser el seu camí cap a la felicitat. L'Església i el món els necessitats.

Maties

restaurant bar

bona taula

calonge 658202

CODOSA

IMATGE D'OR

Avda. Boulevar, 13 - Tel. 657758
CALA D'OR (Mallorca)

FOTOGRAFIA
PROFESIONAL

REPORTATGES
FOTOS CARNET
FOTOCOPIES
VIDEO
MUSICA

col.laboradors de
dies i coses

Dies i Gloses

En aquesta ocasió Dies i Gloses se'n va un poc més enfora del que és habitual perquè trobam que val la pena publicar un glosat fet per un glosador d'Algaida.

Es tracta d'en Jaume que és un glosador jove, de «lo» milloret que tenim per Mallorca i que tant li va bé glosar de picat com la glosa escrita.

Ara que estam a primavera hem trobat que estaria bé recordar-lo amb un glosat decicat a aquests aucellons que tant ens agrada veure i sentir cantar. Amb aquest glosat en Jaume Joan d'Algaida va guanyar el primer premi en el V^o concurs de gloses «Festes de Sant Miquel» a Calonge l'any 1986 i es diu: Ets ocells.

Ets ocells

A aquests animals bells
de plomes enrevoltats
que volen junts o escampats,
faré una glosa per ells.
Vos parlaré d'ets aucells.
Vos parlaré d'ets aucells
que dins Mallorca he trobats
i haurien d'esser apreciats
tant per joves com per vells.

Pot ser que es més conegut
sigui es simple gorrió
que dins cada població
vola simpàtic i agut.
També hi ha es puput
i es buscaret petitó
que a pics s'engana pastor
el sol deixar ben fotut.

Eés garrid es verderol.
molt bella sa cadarnera
que té un cantar de primera,
escoltar-la és un consol.
Igualment es rossinyol
canta com una sirena,
simfonia vertedera
que alegra tot es redol.

Si pes camp pegau ullada
pot ser que vegeu passar,
es bec-dur i es bell pinsà
semblen de ploma pintada,
de colors molt ben mesclada
que valen ulls per mirar
i a lo millor veis volar
qualque sol».lera o cucullada.

Un aucell quan surt d'es niu
és perquè ja pot volar
i se disposa a donar

aquest pas tan decisiu.
Un caçador que va viu
lo bo sol apreciar.
Bones peces per caçar
són sa cega i sa perdiu.

De sa mérlera se pot dir
és oscur el seu color
i ara a sa col·lecció
uns quants ne vull afegir:
Pica-mosques, xibatlí
capxerigany i tudó
i es passarel volador
que també es veu per aquí.

Es formiguer sa consola
perquè hi té gran maestria,
amb estil, fora mania,
ses formigues s'empassola.
Mentrestant, vola qui vola,
ha passat una valzia
i es mateix temps sa sentia
que cantava una terrola.

Sa gual-lera té sa carn fina,
molt se sol apreciar
i tórtores també n'hi ha
a dins s'illa mallorquina.
Més petita és sa titina
i es ferreret, és ben clar,
i volant sobre la mar
se pot veure sa gavina.

Molts d'aucells de temporada
també vénen per aquí,
aquests solen acudir

es temps que més les agrada.
En s'hivern una tongada
a ses illes sol venir
i llavor tornen partir
quan sa calor és arribada.

Amb un vol molt decidit
formant uns esbarts molt bells,
s'entreguen ets estornells
tots carregats de delig.
Coa-roja i es ropit
també animats vénen ells
i ulls de bou, que són aucells
d'un tamany bastant petit.

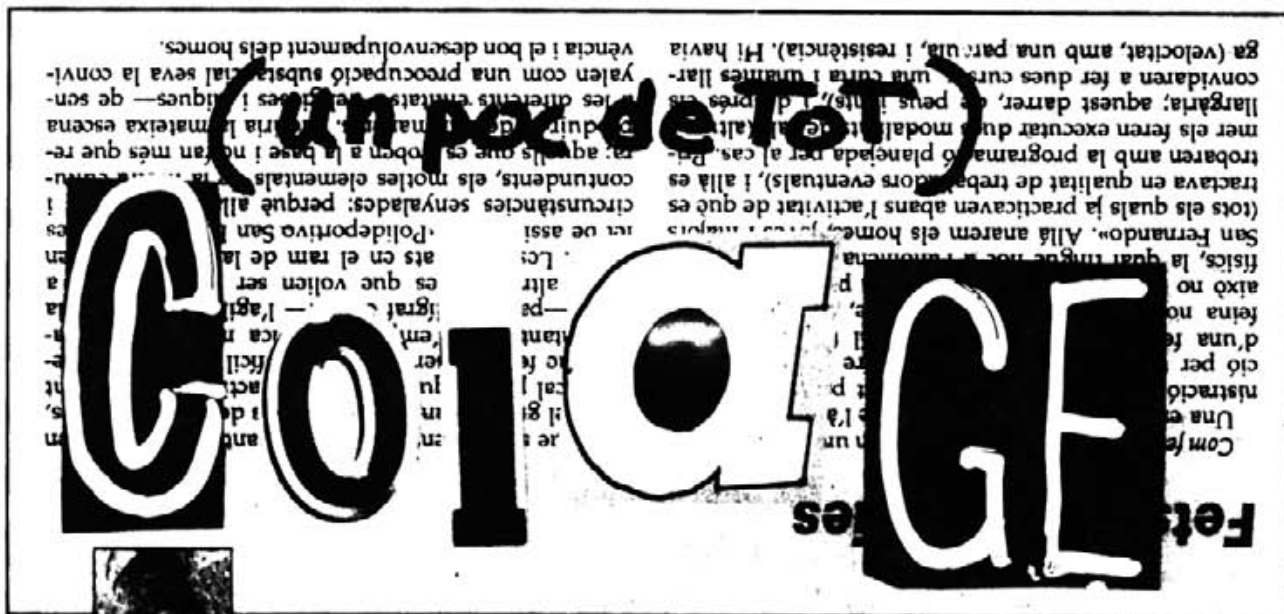
Es tort, és més popular
des visitants de s'hivern
se'l rep pitjor que un extern
amb s'escopeta en sa mà.
Es trons l'hi solen tirar
se pot dir de quern en quern
i està més content que un pern
es qui molts ne pot caçar.

En canvi quan fa calor
s'oronella mos visita
i posanta sa seva fita
treballa molt bé es nieró.
Intel·ligència i valor
ella té i ho aprofita,
sembla que tot ho medita
amb bastanta precisió.

Tampoc me puc oblidar
d'aquestes aus majestuosas
que volen tot afanyoses
pes seu aliment trobar.
Són ses de rapinya, és clar,
algunes són molt hermoses
i les tenim molt geloses
perquè es poden acabar.

Es xorric i s'esperver,
sa milana i es falcó,
es mussol i es voltor
s'òliba i es corp també.
Quasi tots han manester
especial protecció
pes seu perill d'extinció.
Perder-los, no mos convé.

Ja he arribat a sa rel,
sa closa ja he acabada.
An ets aucells he donada
una ditada de mel
perquè jo trob bon model
quan aç sa meva mirada
veure-la per ells poblada
entre nosaltres i el cel.

Ja hem enquadrernat un bon caramull d'aplec de «Dies i coses» del número 1 al 13. Si col·leccionau la revista i la voleu enquadrernar ho heu de dir a na Bel, telf: 63 79 07.

RÀDIO CALONGE A L'AIRE

Un dels fotògrafs de «Dies i coses» va aconseguir introduir-se al lloc des d'on emet la ràdio i va aconseguir aquesta fotografia de l'emissora i el pirata de les ones hertzianes sense que aquest se'n temés.

S'altre dia anava culejant sa ràdio i mira per on a es 93.1 varen sortir un grapat de calongins que feien de les seves. Seguint s'exemple de les nombroses ràdios pirates que hi ha per aquí i per allà varen decidir sortir enmig. No sabbem si durarà molt s'invent, però esperam que sí ja que sa marxeta que agafa es «pinxadiscos». La mos transmet totd'una al «body» i ja no mos podem aturar. Pagaria qualque cosa per conèixer-lo, però ja ho sabem els pirates duen un ull tapat i quan el sent no acab d'agafar-li ses fesumies.

L'AMO EN SIMÓ DE CAN VELLANA HOMENEJAT PER SA PREMSA FORANA

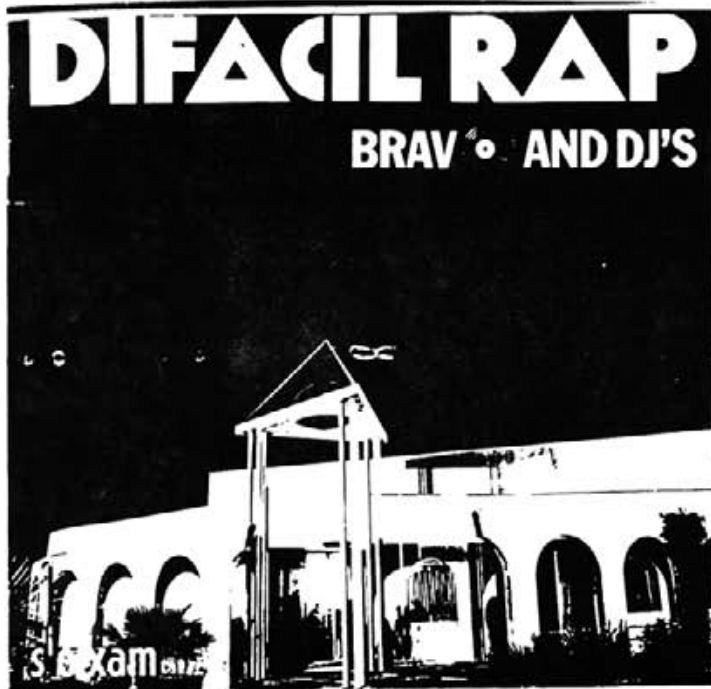
El passat 27 d'abril, al Restaurant Can Tronca de Sant Joan, l'amo en Simó de Can Vellana va rebre un diploma que l'acredita com una de les 10 «Persones del Poble» premi que dóna l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca amb el patrocini i la col·laboració del Consell Insular de Mallorca amb l'objectiu de reconèixer públicament els mèrits i la tasca positiva desenvolupa-

da per una sèrie de persones d'arreu de la Part Forana de Mallorca.

Els altres eren en Tomeu Escolà de Manacor, el jutge Bartomeu Ramonell de Montuïri, en Gori Dadreo de S'Arenal, Maddò Catalina Vicens de Manacor, Miquel Font de Llucmajor, N'Aina Porcel d'Andraitx, l'amo en Toni «cama» de Son Servera, l'amo en Tomeu Ferriol de Maria de la Salut i en Joan Bujosa d'Artà.

A la celebració eren prop de 135 calongins

Tots coneixem qualche cosa de S'Aixam; aquest lloc a on molts de joves hi passam tantes hores els caps de setmana, qui més no n'ha sentit parlar.

Aquests darrers mesos la seva imatge s'ha escampat arreu de l'estat en companyia del disc DIFACIL RAP del grup BRAVO AND DJ'S amb el qual ha col·laborat mitjançant la creació de la portada (la qual us mostrem) i altres fotografies que mostren el sarau de la discoteca.

Volem agrair el detall d'en Guillem, l'amo de S'Aixam, de regalar-nos un exemplar del disc.

El Sepulcre de la Beata

25 DE MARÇ, PEREGRINACIÓ A PETRA I A SENCELLES

El diumenge dia 25 anàrem a Petra i Sencelles. El matí visitàrem l'església de Petra on fou batejat el Beat Juníper Serra, el gran evangelitzador de Califòrnia. Ens dirigí la paraula el Rector de Petra Mn. Bartomeu Ramis, posteriorment visitàrem també l'església conventual de Sant Bernadí i la casa-museu de Juníper Serra. Dinàrem tots plegats al Santuari de la Mare de Déu de Bonany.

Per la tarda Sencelles i el sepulcre de la Beat Sor Francisca-Aina dels Dolors de Maria foren les hores més importants d'aquesta diada d'alegria i espiritualitat.

Érem prop de 135 calongins que ens juntàrem a la celebració de la Missa.

Després de dinar, petits i grans jugaren a la pilota

«ALEMANYA»

Des de fa més d'un any a la vesprada des dimarts hi ha una tertúlia al bar Güell de Ciutat, i afortunadament hi ha gent que té temps per fer aquestes tertúlies, a pesar de la força seductora des mitjans audiovisuals. Normalment assisteixen unes 50 persones. L'ambient és relaxat i viu, gràcies a l'hospitalitat de l'amo, en Tolo Güell i del moderador i periodista, Joan Pla, que sap crear un ambient que ajuda a la participació dels assis-

tents. Tot comença amb un sopar mallorquí i després es fa la tertúlia.

Un d'aquests dies es tractà el tema d'Alemanya, la qual va començar amb una introducció a la història alemanya de l'últim segle per part de la professora Moll (Professora de política i història contemporànea). Es notava que el tema de la reunificació alemanya interessava als mallorquins. Referent a aquest tema es presentia por, serenitat i satisfacció pel que fa als darrers aconteixements. El secretari de la Unió Europea de Mallorca, Hardy Schumacher, un alemany que es sent europeista, indicava que a Alemanya com a Espanya hi ha una diversitat immensa d'éssers humans i que per això no ajuden gaire les generalitzacions com «els alemanys són així».

Resumint, la unitat alemanya dominava i la majoria pensa que la millor garantia pels veïns seria que aquesta Alemanya es trobàs dins una europea unitària, un motiu per avançar el procés europeu ràpidament.

LA TORTURA...NO ÉS ART NI CULTURA

Autocares ROIG
ROIG BUS, S.A.

AUTOCARES
TAXIS
RENT A CAR
LAVADO AUTOMATICO

SIEMPRE A SU
SERVICIO

Avd. Bienvenidos, 30
Tels. 65 71 73 - 65 70 00 - 65 74 01
Fax: 64 31 47 *07660 CALA D'OR (Mallorca)*

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

12%

AGÈNCIA

CALA D'OR

Cada dia més a prop.

Programa 65

A la Caixa de Pensions,
hem creat el PROGRAMA 65.

El PROGRAMA 65 és
un conjunt de promocions i
serveis, adreçats a les
persones que cobren la
pensió de jubilació per
"la Caixa".

Per començar,
l'assessorament i el tràmit
gratuïts de la jubilació de la
Seguretat Social, i després,
tot un seguit d'avantatges:

- Sorteig mensual de pensions dobles.
- Sorteig mensual extraordinari d'una pensió de 500.000 pessetes.
- La Liibreta 65, amb interès bonificat i desgravació fiscal.
- Sorteig de grans viatges (Brasil, Tailàndia, Roma).
- Excursions a preus interessants.
- Crèdits especials, ...

i moltes coses més!

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

AGÈNCIA

CALA D'OR

Avinguda Tagomago, 15
Telèfon (971) 65 16 11
07660 SANTANYÍ

«Sant Isidre: com un bon patró»

Dia 15 de maig es celebra la festivitat de Sant Isidre, Patró del poble de S'Horta.

Quan neix un poble, neix amb ell un Patró, necessari a qualsevol poble, un Patró que va molt unit al poble, i a S'Horta com a poble pagès es confià a Sant Isidre, a qui li demanaven protecció i ajuda. Com a primordial i benefactor Sant i Patró, li concediren l'honor de tenir un lloc visible a la nostra Església.

Sant Isidre va néixer a Madrid, al segle XI, va ser fill d'humils i pobres pagesos.

Ell com a bon cristià i orador de Déu, perquè ja de petit havia rebut les millors benediccions de Déu, va ésser bondados, caricatiu, i inocent; gràcies a la seva devoció en Déu va poder tenir gran abundància, durant tota la seva vida, tant en dolbers com en menjar, però mai va voler aprofitar-les per ell, sempre els va repartir als necessitats, donava almoines, i sempre va ajudar als pobres pagesos.

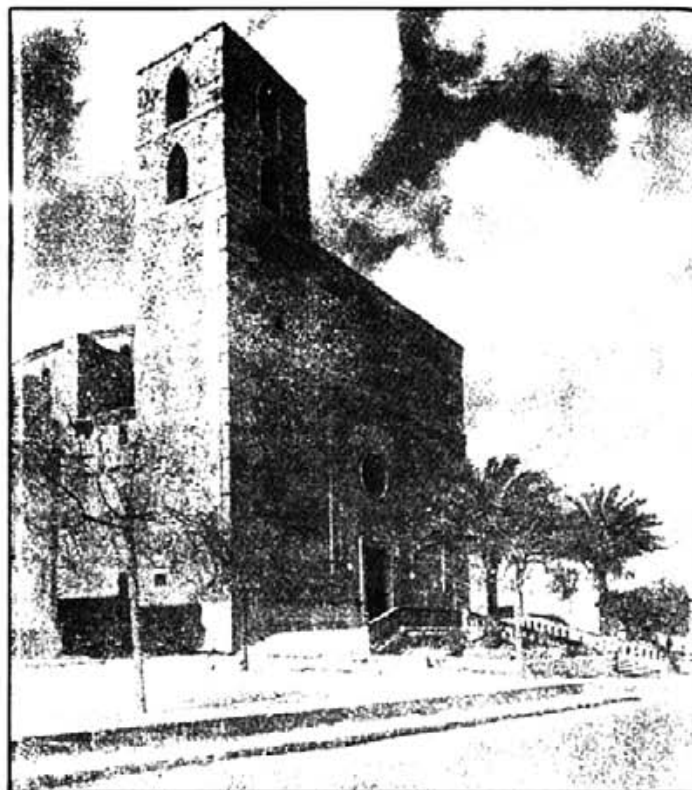
Se va casar amb una donzella anomenada Maria, i la va fer seguidora dels seus fets, i exemples, varen tenir un sol fill que per herència li deixaren els seus exemples d'admirar.

Al principi, es va adonar que si no feia feina no podria alimentar a la seva família, es llevava molt prest, i abans d'anar a cultivar la terra, anava a l'Església per adorar al Senyor Déu, que gràcies a la seva oració fou un privilegiat.

Va morir el 15 de maig de l'any 1130. El temps ha anat passat i els seus mirables han fet efecte durant molt de temps. Fou canonitzat pel Papa Gregori XV, el dia 22 de Març de l'any 1622, que omplí de goig la nostra nació.

Al segle XVIII, es va fundar el terme de S'Horta. Abans del 28 de Febrer de l'any 1710 hi havia un oratori a la possessió de S'Horta on es deia missa els diumenges i festes. Abans es reunien davant una pintura de Sant Isidre i li demanaven de genolls en terra i braços oberts, la seva protecció i la seva influència profitosa.

D. Rafael Pau, qui als 24 anys, era batle, aixecà un

L'Església de Sant Isidre de S'Horta

segon oratori, amb més cabuda, per unes 500 persones, que fou beneït el dia 15 de maig, festa de Sant Isidre, de l'any 1786.

El 25 d'octubre de l'any 1869, com a glòria de Déu i bé espiritual del proïsme, Bel Adrover, de Ca'n Pau de Calonge, i els germans Miquel i Joan Binimelis (Vetles), amb escritura pública davant el notari D. Miquel Carrió, cediren un quartó i mig de terra per aixecar una nova Església. Dia 5 de Novembre de l'any 1876 va ésser solemnement benèdicta, varen ésser padrins l'amo Antoni Roig i Binimelis, de Ca'n Marines, i la madona Bel Adrover i Barceló, de Ca'n Vetla. La nova Església no estava acabada, però poc a poc, es va anar acabant.

El dia 20 de maig de l'any 1923 es va fer la benedic-

**PERRUQUERIA
UNISEX**

OBERT DE DIMARTS A DIJOURS HORABAIXES
I DIVENDRES I DESSABTE TOT EL DIA

Tel. 65 82 20

Ca'n Roca, 13 - 07669 Calonge (Santanyí)

FLOK
PERRUQUERIA I ESTÈTICA

**HOMES
I
DONES**

TRACTAMENT DE
ACNE JUVENIL

Carrer Nou, 53 - Tel. 65.08.25
07630 CAMPOS

ció de Sant Isidre, a l'Església Nova, l'escultor fou Tomàs Vila, els seus padrins varen esser Gori Obrador i Bonaventura Grimalt.

El dia 29 d'Octubre de l'any 1935, que era festa de Crist-Rei, es va inaugurar la nova Parròquia, va esser una gran festa per al poble. L'ofici es celebrà a càrrec de l'Ecònom D. Antoni Obrador, diaca D. Guillem Pascual, vicari de Calonge, subdiaca D. Andreu Rigo, dels Pins, de s'Alqueria Blanca; predicà el Sr. Arxiprest, Mora. Hi va haver refresc per tot el poble.

El poble de S'Horta com agraïment a Sant Isidre, l'hi dedicaren un goig:

«Goig de Sant Isidre»

Nostra esperança es conforta
en vos, sirvent del Senyor.
Vetlau pel poble de S'Horta
Sant Isidre conrador.

Donau als camps bona anyada
i al poble aires de salut,
i dins una vida honrada
practiquem tots la virtut.

Puis de la Verge Maria
en fóreu devot feel,
feis que sa mirada pia
nos abrigui des del cel.

La vostra feligresia
amb amor sempre novell,
vos demana en aquest dia
que no amolleu el rastell.

Perquè amb el solc dreturer
del temple que no te tornall,
conrem l'ample sementer
amb delit, sense aturall.

Que a dins la nostra heretat
maira de l'enveja el gram;
per l'esplet de caritat
vegem tots que ens estimam.

Quan de Déu venguin les messes,
amb el cos d'estrall ramull,
el nostre blat, sense arestes,
faci doble a caramull.

El poble de S'Horta està orgullós de tenir com a Patró de S'Horta i Titular de l'Església, un Sant que des d'allà dalt els defensarà amb l'escut de la seva protecció i ell els aconseguirà la corona de les més dolces recompenses. Per això li dedicaren aquest goig perquè fos un goig ple i durable.

«El poble de S'Horta mai oblidarà un Patró tan bonadós com vos: Sant Isidre».

M. Sebastiana Bonet

INSTALACIONES
Y
MONTAJES ELECTRICOS

Exposición de APLIQUES Y LAMPARAS

eléctricas

MANRESA, S.A.

Distribuidor Oficial: AEG - TELEFUNKEN -
ZANUSSI - THOMSON - SANYO - CORBERO

C/ Ariel, 5 - Tel. 657859
Avda. Bélgica, 6 - Tel. 657378

CALA D'OR

Rondalles del terme: Es lleó i sa triga

No és gens fàcil, en l'actualitat, trobar qualcú que pugui contar una rondalla que no sigui apresada dels famosos llibres de Mossèn Alcover. Fa una sèrie d'anys que vaig topar amb la immensa sort de conèixer una dona des Llombards que en sabia un caramull. La modona Maria Vidal de Cas Traginer era un arxiu vivent. La seva mort, ocorreguda el 1981, va trencar la possibilitat d'exhaurir totalment aquell riquíssim filó de la saviesa popular. Em plau avui donar-vos a conèixer la rondalla d'*Es lleó i sa triga*, en una versió lliure. Quan es transcriu una rondalla tal com se sol contar, la narració és sovint concisa, breu en excés. L'he abillada una mica, sense assolir el mateix resultat, a la manera alcoveriana. La transcripció segueix el llenguatge subdialectal propi de Santanyí i es Llombards. Dic això perquè

ningú no caigui en el perill d'utilitzar en un text normatiu, algun de les formes del codi parlat que faré servir en el meu escrit.

El canonge manacorí va publicar dues rondalles amb el títol de *S'homo i es lleó*, en els volums XVIII i XXI del seu famós aplec. La nostra té unes certes afinitats amb la del primer dels dos volums citats. Respect també la forma *triga* (tigre) per al nom de l'animal.

Això era un dia d'estiu que hi havia un lleó que bravetjava de força i no li porien tapar es cul amb set flesades, d'estufat que anava. Deia que gonyava a tothom, que gonyava perquè no tenia sa força mesurada. -Som es més fot —deia— i el dimoni domés em guanya de banyes. Em puc provar amb qualsevol. Sa triga, que

tenia més seny que ell, li va dir: -No bravetges tant que n'hi ha que te guanyen. I estaven amb tota una guarda de companys a davall un pi de sa carretera de Ciutat, ajaguts a s'ombra, espolsa qui t'espolsa mosques amb sa coa. I ja estaven farts de sentir bravetjar es lleó. I sa triba li va tornar dir: -N'hi ha que te guanyen. -Ah, sí? I qui és que me guanya? Sa triga va dir: -L'homo. - L'homo? A on me vens tu! dius més desbarats que paraules. Que em vols voure baraiar amb un homo? -Jo ho ben trob, va dir sa triga. I es lleó: -Idoi jeu? dorm! Jo vetlaré enmig des camí i com vendrà un homo et cridaré i voràs qui som jo. - Bé, bé. Sa triga se'n va i s'ajaça ran de sa soca des pi amb tots ets altres i hala! venga a fer badais i estiraments i ja los me tens a tots ronca qui ronca. Adesiara qualcun pegava una espolsada per arruixar una mosca que li feia sa torniola devers ets aranells.

Xuxinos es lleó va voure venir un al-lot, un bergantell que començava a crestar. - Triga! —va dir es lleó— ara ve un homo. Aixeca't i em voràs pegar quatre arpades de mestre. -Que mestre ni un sant llamp! Això no és un homo. Ho ha d'esser un homo. Això és un al-lot! -Bono, bono! No t'alçuris tant que no hi ha per tant. Jeu! Ja et cridaré. Des cap d'una estona en va voure venir un altre, qmb un gaietet, que venia de Ciutat, peu rossec, peu rossec, i quasi ja no poria arribar. -Triga! Aixeca't em voràs fer una brega. Ara en ve un d'homo. No i el faré benes. No serà a temps a dir Jesús com ja el m'hauré empassolat. Sa fam ja m'alça en pes. T'assegur de cert que... -Per això m'has despert? Vols te fer trons! -I ara? -I ara? I suara! Això no és un homo. això és un jai xaruc. Ja ho ha estat un homo! I es lleó: -Saps què et dic? Ninguns t'agraden. Fet fotre! Ido i tu vetla i jo dormiré. -Bé, bé. Sa triga se posa a l'aguait, davall una mata mosquera, mirant cap a sa part alta des camí.

Amb això n'afina un qui venia tris-tràs, tris-tràs, un mascle de coiò clos, com diuen devegades, un bergant ben abrinat que duia una arma an es coll. Era un soldat que venia des corter.

Es lleó esverga revinglada i amb un salt se planta as mig des camí i se destiba d'aquesta: -Abans de provarmos —va dir es lleó— tenc de pegar tres bramulls. -Bé. Llavó los pegaré jo. -Bé, bé, bé, bé. I es lleó va enveixinar sa coa i va alçar es cap. I va pegar tres bramuls que que tots es pins tremolaren i ses pinyes caigueren, de les tres parts una. Llavonses l'homo li diu: -Ara los pegaré jo i no t'has de moure. -No, no. No em faràs res. No et men gens de por. Bramula tant com vulguis. L'homo li aborda es canó i pam!, li va llepar una galta. -Ai, ai, ai, ai! No en vui sebre pus. Ai, quin maler! Així com va porer se'n va anar an es seus companys: -Ell l'homo amb un bramul m'ha arrabassat una galta. Si en pega dos em lleva es coll. Ai mu mareta meva! Ja em basta! Ja em basta! I va voure que l'homo guanyava. Ah idò! No s'hi hagués posat s'aubercoc.

Cosme Aguiló
Santanyí, febrer del 1986

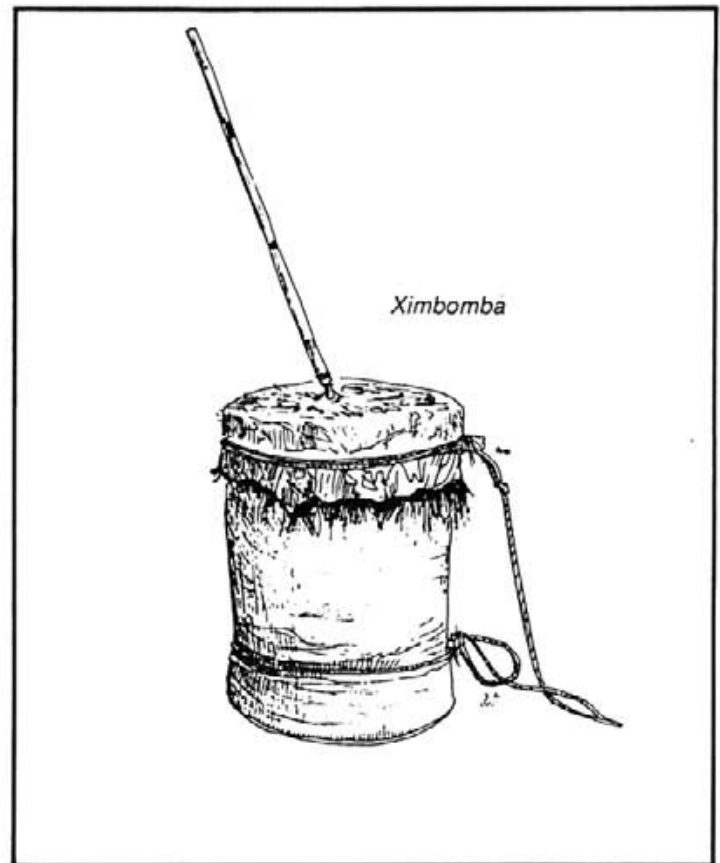
Notes sobre música popular i aprenentatge

Per començar aquestes reflexions i suggeriments —tan pedagògics i simplistes com he sabut i inevitablement plens d'idealitzacions teòriques— trobo que serà bo delimitar l'expressió música popular. Originalment és definida per oposició a música culta: la culta (corals, orfeons, simfòniques, òpera...) és la que consumeix l'élite, les persones que tenen (retenen, ostenten, controlen...) la Cultura; la popular (bandes, xeremiers, xaranguets, orquestrines...) és la que consumeix el poble, les persones a es quals —i no fa gaire— ha estat assignada (imposada, deixada com a única cosa, donada per vergonya...) la saviesa popular (=folklore; «saviesa», ja que la cultura és privilegi de l'élite—. De fet, aquestes fronteres s'han diluït bastant, molt més que no la dicotomia dominant-dominat que les genera. (Com veim ens trobam en un món de bons i de dolents, de déus i de dimonis).

(ensagnament) i pels mitjans de comunicació en mans dels centres imperials, dels senyorets i reietons. En aquest sentit és una cultura que es fa sense demanar permís i sense subvencions (com el primer carnaval de Montuïri, mort un dels predecessors de Felipe González, el 1976, anunciat amb un carrabiner dins un pool de fems); és una manera de fer pròpia —normalment basada en l'afirmació de la cultura tradicional distintiva, encara que amb formes noves i dins una estructura nova.

**XEREMIER DE
DEVERS 1882**
Un gravat antic
d'un xeremier prou
modern: Du els
cabells llargs i
atrunyellats i no
vesteix molt a la
mallorquina

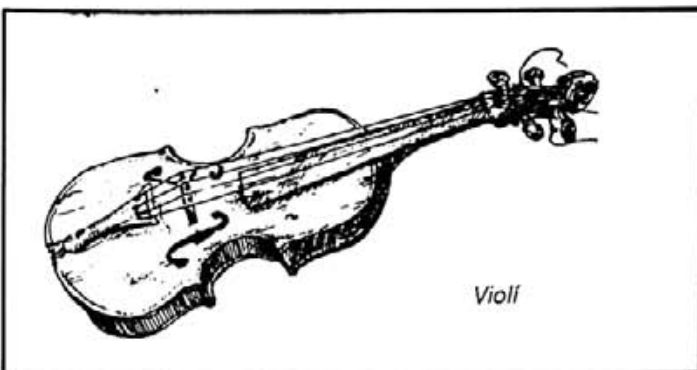

Ximbomba

Continuant en aquesta línia, i agafant el bou per les banyes, de fa uns anys —i coincidint amb un moviment, més o manco universal, reivindicatiu de la llibertat, la igualtat i el poder de decisió de pobles i persones, qualitats de les quals estam tan mancats— es sol entendre com a música popular, i més en general cultura popular, com una alternativa a la cultura del Poder difosa —ficada dins cases i cervells— per l'ensenyament

Evidentment al Poder no l'interessa i usa en contra la força (com a Montuïri, com amb Els Joglars...) o l'enginy, i suprimeix dels fenòmens culturals tradicionals distintius el que tenen de vitalitat, de potencial reivindicatiu, de força, de participació... (tot això no els convé), i en conserva només les formes estereotipades (vestits, punts de ball, melodies, instruments...), i aleshores ho utilitza, innocu, fred i «encisador», com a testimoni de vassallatge a recepcions d'autoritats o a la inauguració del Mundials o de les Olimpíades —tornejos d'imperis, no de nacions.

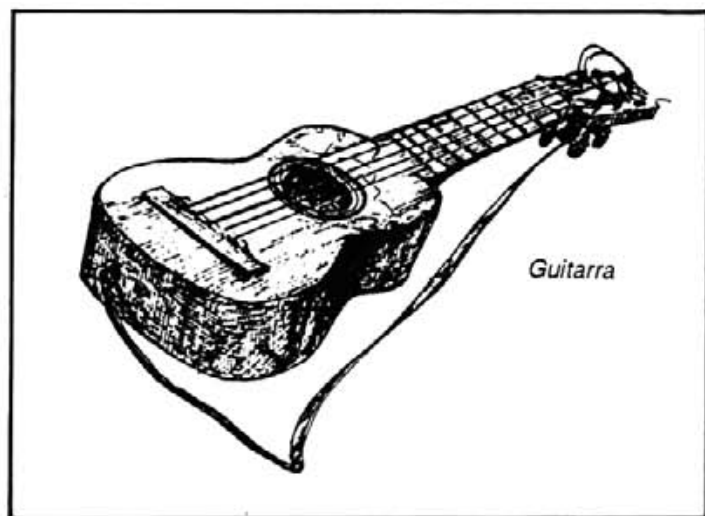
Abans els nins populars aprenien la saviesa Popular sense escoles, mitjançant l'observació del món, la provatura, la participació controlada pels adults; ara aprenen la cultura —la dominant, només, fins al punt just, només, no fotem!— a les escoles, seient, callant i escoltant. ¿Quin paper pot jugar avui, en l'aprenentatge —que massa sovint és ensenyament—, la cultura popular?

Violí

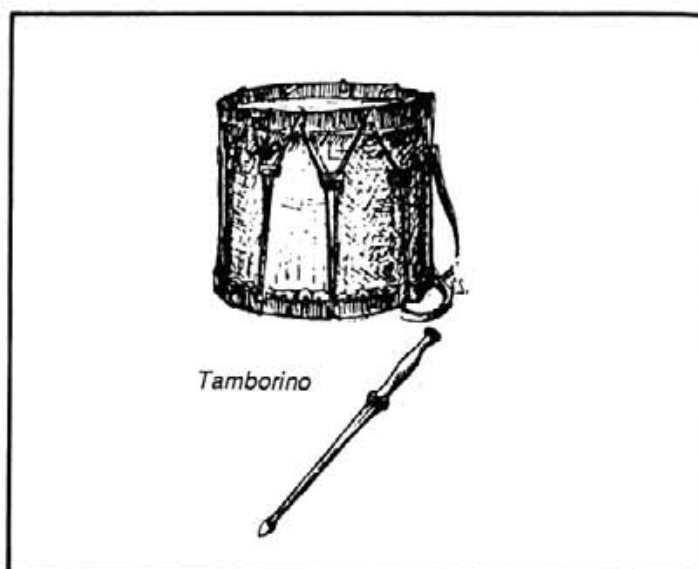
La resposta la té, en bona part (una part massa petita, efectivament), cada mestre: ell ha de fer una opció entre el Poder —l'estatu quo, la rutina, l'obediència, el respecte, la conveniència, el desdoblament, la incongruència, la passivitat...— i l'Alternativa —vital, participativa, conseqüent, incòmoda, enfrontada al Poder (i al que comporta) en els límits possibles, i un punt més, que si no, quedam on som.

Si un mestre, a Mallorca o a qualsevol altre punt dels Països catalans, pren partit per una cultura popular al-

ternativa, ha de partir d'una realitat catalana —i la realitat la crea, en part, cadascú. Ha d'introduir a l'escola la llengua catalana com a vehicle usual de comunicació; ha d'ensenyar continguts històrics, geogràfics, socials, polítics, musicals, literaris... catalans; ha d'usar una metodologia participativa, tant com ho possibiliti la seva classe i la seva escola, i un punt més, que si no, quedam on som. I això perquè la cultura popular catalana, com qualsevol altra, és una estructura, un sistema, un tot, i no una suma d'especificitats formals més o manco estrambòtiques.

Si un mestre pren partit pel Poder —una de les principals funcions del qual és «controlar» (=destruir) les llibertats (i no hi ha llibertat sense igualtat de drets i de mitjans) individuals i nacionals catalanes— basta que conitui la rutina de l'estructura centralista, glotofàgica, passivitzadora, introdueix boleros, castanyetes, vestidets, gloses i rondalles és ben probable que no faci sinó reforçar el sistema vigent en el qual l'«imperio español»

té cultura i les «comunidades autonómicas» tenen folklore.

Si l'adult parla al nin de cultura popular, encara que sigui amb micròfon, o amb audiovisuals, no es romp la rutina que inculca —el mitjà és el missatge— la norma que l'adult parla i el nin calla. A moltes aules no hi ha nins —i menys persones, sinó alumnes; i els nins són persones amb sensibilitat, sentiments, intel·ligència; i responen segons el tracte que reben. Per exemple l'observació i els estudis mostren que «el lleguatge dels infants esdevé més complex i efectiu quan ha d'enfrontar-se amb tasques comunicatives reals». Menys diversitat en el tracte de les persones —alumnes/directors, autoritats/subordinats— i més llibertat produiran més diversitat de maneres de fer, d'esser, de viure.

Als mestres que trien la primera opció, que usen el català, continguts catalans i metodologia participativa, els pot esser ben útil l'engrescament de la nostra cultura tradicional a fi d'aconseguir transmetre i fer viure una cultura popular participativa. Aquest mestre pot col·laborar, per exemple, en l'organització de festes (Festa Major i altres) del seu poble o de la seva barriada, per tal que conservin l'estructura tradicional catalana i participativa.

També l'observació és intensitat. Interessa en general l'observació de la nostra realitat, cada vegada més forastera i soferta, per mirar de canviar-la. L'observació i l'estudi de la realitat catalana farà veure com el canvi

RESTAURANT - PIZZERIA	
Blanco y Negro	
Tel. 64 34 65	
Porto Carl, 5 Cala Llonga	07660 - CALA D'OR Mallorca

social i econòmic de Mallorca amb el boom turístic no ha duit a una estabilitat econòmica i social que permetin un futur arrelat en el present català. Com a rerafons un món cultural —no gens idíl·lic tampoc, ni estable, ni mancat de dependències— que molta gent encara viu i ha viscut plenament i exclusivament, i que no pot ésser oblidat ni com a passat ni com a esdevenidor. Parlar

vinalles, músiques, etc. i les xerrades amb la gent gran; però —ho hem de tenir ben clar— emmarcant-ho tot en el context i l'estructura «pre tantes coses», contrastant-ho amb la realitat present i utilitzant-ne el potencial participatiu, la vitalitat, la capacitat alternativa per crear una estructura individual i social pròpia, catalana, anti-colonial...

I les explicacions teòriques?, i els audiovisuals de balls i festes a la classe? i els espectacles al saló d'actes i a l'auditori? Si no és com a complement de l'orientació Popular de l'escola amb tot el que hem vist que això comporta, es donen formes sense fons, ametles sense bessó, vistositat sense contingut, significat sense significat. No és el mateix menjar uns bons escalduns que veure'ls retratats, per grossa que sigui la pantalla; la complexitat de vivències de la festa no hi són a l'explicació del mestre, ni a la pantalla, ni quan els Cossiers ballen damunt l'entarimat (per molt que cobrin per fer-ho). Les festes s'han de viure, no veure, i si es vol aprendre a ballar és dins la festa, amb la gent i amb l'estil del poble propi, i no anant a l'«Escuela de música y Danzas» de Palma que té males formes i pitjor fons.

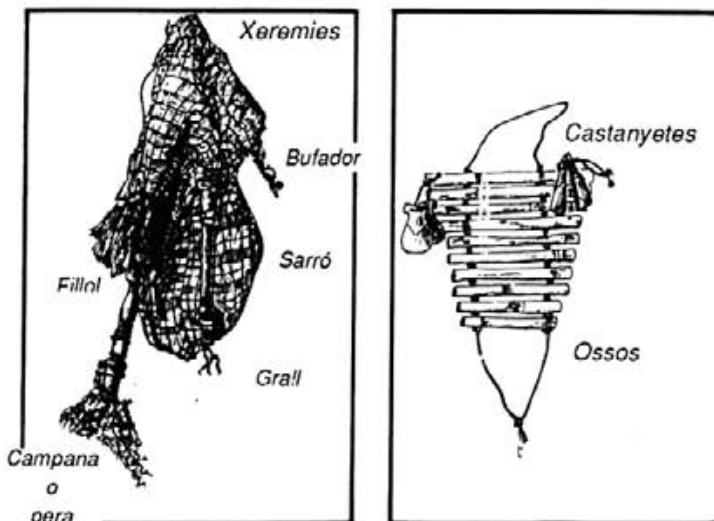
És molt important arrelar uns referents, uns signes d'identitat, unes estructures agomoladores que ens facin sentir nosaltres mateixos, cosa que es pot aconseguir a través de l'escola, i dels mitjans de comunicació de massa, i recobrant els canals d'abans: el carrer, el grup participatiu, enfront de l'embadocament davant floritures cofoies (i mira que badar és una de les principals virtuts humanes —i no tothom en sap. Però badar no és embadocar-se). I això farà que tinguem un aprenentatge més Català, més Popular, i per això necessitam que el sistema d'ensenyament, que els mitjans de comunicació de masses, que el control econòmic i polític..., siguin nostres: Catalans, Populars.

Per començar bé l'aprenentatge de la Cultura Popular no val dir: «Això era i no era...». Hem de dir —i sentir i voler—:

- Això és i no és un poble que vol ésser.

(NOTA: la primera redacció d'aquest escrit és del juliol de 1982, i fou escrit d'encàrrec de «La Caixa» com a reflexió de les activitats que du a terme a les escoles. Passats quasi vuit anys sense que l'hagin publicat, n'he retocat algunes paraules i frases i n'he suprimit alguns fragments ja un poc passats i l'he tret a rotlle).

Antoni Artigues

amb aquesta gent que ha viscut la Mallorca pre-turística, pre-mitjans de comunicació de masses, pre-ensenyament obligatori, pre-cotxes, pre tantes coses és de gran ajut per entendre aquest món que encara batega. Se l'ha d'enfocar com una estructura i no com un conglomerat d'aspectes «xocants» i «diferencials»; és un tot que en un context que l'estudi de la història, la geografia, la política, la societat mallorquina, ens ha d'ajudar a descobrir. Les gloses verdes, el fet que menjassin faves o mongetes cada dia —i hala bufes pudentes—, etc, trets de context poden fer riure i dur a considerar aquella gent com a primitius, com a vulgars, com a salvatges (com féu Georges Sand); si hom intenta aprofundir en el context i en l'estructura capta la vitalitat, la saviesa, la cultura d'un poble (que com qualsevol altre necessita proteïnes, necessita transgredir les normes...). D'aquesta cultura en podem aprendre el potencial participatiu de l'organització de la vida pròpia en molts dels seus aspectes, la capacitat comunicativa de la transmissió cultural per via directa (oral, d'observació, de prova-tura, de participació) sense papers escrits, ni tarimes, ni aparells audiovisuals entremig.

Pot ésser ben vital encara la recollida de gloses, ende-

BOTIGA CA'N POLLA

tel. 657045
Calonge

FORN I COMESTIBLES

ADROVER

Rafael Adrover 5 - Calonge

Tel. 657667

La nostra gent

Sor Antònia

Després d'una llarga vida d'entrega a Déu i als humans més necessitats el passat dia 8 de Març, Sor Antònia ens va deixar per anar a recollir de l'Altíssim el sou per les seves bones obres.

A Sor Antònia Payeras i Siquier, l'anomenàvem familiarment «Sor Antonieta» ja que ella ha estat especialment estimada per a tots els calongins, la seva tasca duita a terme a Calonge i els més de quaranta anys de convivència varen fer ben fort els lligams d'afecte i de reconeixement.

Totes les famílies calongines han rebut algun tipus d'ajuda o conhort de Sor Antònia. ¡Quants de malalts no va tenir esment; mirant la febre, donant injeccions i procurant els primers auxilis! Quantes de vegades, en les tristes hores de l'agonia d'un familiar o amic, ella estava hores i hores al capçal del llit, donant coratge en aquestes hores tant tristes!. Que no és de bona la companyia d'una monja; pareix com si la mà de Déu sigui més aprop si tenim a vora nostra una persona que tant sap del vertader amor i de la Gràcia de Déu.

Va esser forta de salut i de cames. No li feia gens de vessa anar a peu a qualsevol casa, tant si era aprop com si era lluny a l'hora que fos i tantes vegades com fos necessari,

per atendre els malalts. Fins i tot a Cala d'Or anava aprofitant, si podia, per fer un camí amb el xifoner. També al migdia feia el dinar a una guarda de nins i nines que anaven a l'escola i es quedaven a dinar al convent.

Estimava tant Calonge que no podia consentir que ningú mai parlàs malament dels calongins, fins i tot, els dies que per la seva caiguda va haver d'estar a l'hospital, frissava ferm de tornar a Calonge perquè estava segura que aquí es milloraria de la malaltia.

Va néixer amb la centuria, el dia 27 de Febrer de l'any 1900 a Sa Pobla. Son pare nomia Rafel i sa mare, Isabel. Era la major de quatre germans, dues

nines i dos nins, dels quals, un germà ja és mort, l'altre sofreix greu enfermetat i la germana, també ja velleta, va esser a Calonge els dies de la mort de Sor Antònia.

A ca seva eren conradors i és de suposar que ella de ben jove ja ajudaria els seus pares en les feines pròpies de conrar les fructuoses terres pobres, ja que essent la germana major és raonable que aidàs en el sosteniment de la casa. Fins i tot podria esser que, essent la germana major, el motiu de què entràs al convent ja al·lota gran, fos per poder ajudar a la casa fins que els demés germans fossin grans i estassin en edat de poder fer feina.

Uns dies després del

dia de Sant Francesc, el 7 d'Octubre de l'any 1922, amb 22 anys complits, va ingressar al noviciat de Pina per a preparar-se per fer els vots de pobresa, obediència i castedat que exigeix l'ordre franciscana de les Filles de la Misericòrdia. Va professar el dia 19 d'Abril de 1924 prenent el nom de Sor Antònia de Santa Isabel.

Una vegada monja va estar a Biniali i a Selva per després al bresol del franciscanisme, la ciutat italiana d'Assís, on cuidava els malalts. En aquella ciutat freda i malsana hi va agafar una bronconeumonia que va arrossegar tota la vida. Després de sis anys d'estar a Assís va tornar a Mallorca, a Lloseta i, el 28 de Novembre de 1949 va venir a Calonge

d'on no es mogué més que el temps en què es va fer la reforma del convent.

Han estat 41 llargs anys en què va anar trepitjant els nostres camins. No hi ha recó pel que no hagi passat, ni portal que no travessàs a cents de vegades. I la gent agraïda l'hi donava una sobressada, un parell d'ous o un grapat de verdures i deia, -Què no tornarà prest Sor Antònia?-.

Però malgrat haver estada forta de salut a bastament, els anys no passen de bades, i el dia 4 de febrer va caure i es va trencar la cadera. Va esser ingressada a l'hospital i es feia necessària l'operació. Va passar que, de l'operació ja no s'en va recuperar i després d'unes llargues

setmanes de malaltia, a poc a poc, com un llumet d'oli que s'apaga, silenciosament, tal com va viure va morir.

Va esser un dia de dol per les franciscanes i també per a tot el poble de Calonge. Els cors dels calongins es feren presents tants i tants de moments viscuts amb l'amable companyia de Sor Antònia i que per ventura no vàrem saber agrair a bastament.

A l'hora d'ara ja ha arribat a la terra de promisió i ha rebut el premi dels elegits, fruit de les seves bones obres. Qui sap si per ventura qualche vegada es toparà amb Francesc d'Assís i d'altres franciscans, i tots junts, memorant temps terrenals, cantaran:

Lloat siau, Senyor, amb totes les criatures especialment missenyor el germà sol

el qual és dia i per ell ens il·luminau.

Lloat siau, Senyor meu, per la germana lluna i els estels.

en el cel els heu fet clars, preciosos i bells.

Lloat siau, Senyor meu, per la germana aigua, la qual és molt útil i humil i preciosa i casta.

Lloat siau, Senyor meu, per la germana nostra la mare terra, la qual ens sosté i governa

i produeix fruits diversos amb flor acolorides i herba.

Lloau i beneiu el meu Senyor,

i donau-li gràcies i serviu-lo amb gran humilitat.

(Cant del germà sol)

Marc.

L'escut del llinatge Vallbona sol esser representat amb dues muntanyes que formen una vall

El llinatge Vallbona

No cal dir que el llinatge Vallbona és poc conegut fora d'aquestes contrades. I la veritat és que és ben mal de trobar a altres llocs de les Illes. He fullejat la guia de telèfons 86-87 de les Illes i he trobat 34 números l'usuari dels quals tenia aquest cognom. Tot s'ha de dir, no totes les persones tenen més d'un número. De totes maneres el resultat d'aquesta «estadística» és ben significatiu per a demostrar la vinculació que té aquest cognom amb el terme de Santanyí, i sobretot amb Calonge.

A totes les Illes només pareix 34 vegades, 29 de les quals són al terme de Santanyí, 1 a Ciutat i 4 a Cala Murada, 10 vegades a s'Alqueria Blanca, i 11 a Calonge. Record haver vist aquest llinatge a la guia de València, i ben segur que apareix amb certa freqüència a les guies del Principat. Però ja veis que a les illes al poble que hi apareix més vegades és a Calonge, tot seguit de s'Alqueria Blanca.

L'origen d'aquest bell cognom ens fa pensar en algun paisatge del nostre bressol nacional, del Pirineu Català. És ben clar que és un topònim format del nom «vall» i l'adjectiu «bona»: vall-bona. Com a topònim el trobam a molts de llocs de Catalunya peninsular. Com a nom de poble al País Valencià, «Pobla de Vallbona» i «Vallbona d'Anoia» i «Vallbona de les Monges» al Principat. Hi ha altres indrets de la nostra geografia que porten aquest nom: al Rosselló, a Les Garrigues, a La Matarranya, i fins i tot a Barcelona.

No he trobat gaire personatges portadors d'aquest llinatge un tal Carles Vallbona i Calbó, Metge resident, aleshores, als EUA i que col·labora amb la NASA en qüestions de medicina de l'espai. I en Pau Vallbona i Vadell, en Pau Gustí, calongí aleshores és Director General d'una important corporació financera i conseller d'altres empreses.

Jaume Vallbona i Bennàsser

amnesty
international

«Apunta't als drets humans», una campanya d'amnistia internacional adreçada als joves i educadors

«Apunta't als drets humans» és el lema d'una campanya iniciada per la secció Espanyola d'Amnistia Internacional dia 28 de febrer d'enguany i adreçada als sectors juvenils i educatius.

La campanya pretén de formar grups permanents de joves i associacions juvenils que treballin en una xarxa constituïda per a apel·lar en favor e d'altres joves de tot el món que són víctimes de violacions de drets humans. Els membres d'aquesta xarxa rebran periòdicament informació sobre casos individuals i recomanacions perquè les seves accions s'afegeixin a les empreses per d'altres col·laboradors d'AI en tot el món a favor de les víctimes.

Així mateix, AI demana que la reforma del sistema educatiu possibiliti la inclusió definitiva de l'educació sobre drets humans en els diversos trams educatius.

A través de la xarxa d'apel·lants es pretén de fomentar l'activisme i la sensibilitat dels joves espanyols en favor dels drets humans, així com contribuir a la solució positiva dels casos en què es treballa.

Els estudis mostren que molts pocs joves participen en associacions de qualsevol tipus, incloses les de drets humans, dèficit participatiu que es produeix en tots els trams d'edat de la societat espanyola, que participa molt manco que les del seu entorn sociopolític en el treball de les organitzacions no governamentals.

FORMACIÓ PERMANENT

AI demana a les autoritats educatives centrals i autonòmiques que preguin mesures perquè la formació sobre drets humans sigui realment

**Contra la violació
dels drets
humans!
Tots!!!**

part del sistema educatiu, s'exigeixi en els programes oficials i formi part de la formació dels docents. Així mateix, assenyalava que és necessària l'elaboració de plans i la destinació de pressuposts perquè en tots els centres educatius hi hagi materials didàctics i divulgatius disponibles sobre drets humans. La reforma del sistema educatiu i dels continguts de l'ensenyament és una oportunitat irrenunciable per a aconseguir-ho.

«Són enfora de complir-se les re-

comanacions realitzades el 1968 per l'Assemblea General de les Nacions Unides, a més de les fetes per d'altres fòrums internacionals —com el Parlament Europeu o el Consell d'Europa—, sobre l'ensenyament progressiu d'aquesta matèria en els programes de les escoles primàries i secundàries», ha assenyalat AI.

AI ha elaborat una guia didàctica de materials utilitzables en la formació sobre drets humans, que juntament amb les que han elaborat d'altres organitzacions, ha d'esser la primera pedra que permeti d'iniciar una tasca eficaç sobre educació en drets humans.

L'estudi de la història i la situació actual dels drets humans, així com del treball de les institucions i de les organitzacions no governamentals per a abolir-ne les violacions, és actualment molt poc present en els centres educatius, i pràcticament d'una manera voluntària i artesanal. AI demana a les autoritats educatives que intensifiquin els seus esforços perquè, de la reforma del sistema i dels continguts educatius, se'n derivin nous canals per tal que l'estudi dels drets humans sigui un fet habitual, i no excepcional, en les aules.

Els Grups AI, en 45 localitats espanyoles, realitzaran durant els pròxims mesos desenes de contactes amb institucions, associacions juvenils i centres educatius, amb la finalitat d'impulsar els objectius d'aquesta campanya.

AI demana als joves i professors interessants a rebre informació sobre la xarxa d'apel·lants i/o sobre la guia didàctica que s'adrecin als grups d'AI, Amnistia Internacional Mallorca: C/ Sant Miquel, 26. Palma, o a l'apartat de correus 50.318 de Madrid.

«Ecologia i Turisme a les nostres Illes»

Pautes per a una actuació cristiana. Pastoral dels Bisbes de les Illes Balears i Pitiüses

L'Església, de bell nou, ha parlat. I ha parlat «des de la convicció que aquest no és un problema merament tècnic, sinó sobretot humà i ètic».

Pels nostres prelats, «ECOLOGIA», és tractat, estudi o reflexió sobre la «casa». La natura, és la casa de la humanitat. I si tractam el Turisme i els fenòmens urbanístics que el caracteritzen, és en quant incideixen directament en la conservació o desfeta del nostre marc natural».

Des d'una perspectiva cristian, ens recorden que «la influència respectuosa del treball humà sobre el medi natural ha aconseguit durant molt de temps una situació ecològicament estable i rica, així l'home amb el seu treball ha estat l'artífex, a un mateix temps, del perfeccionament humà i de l'entorn. L'home és la peça clau. El genuí benestar humà implica sempre la defensa del medi ambient».

Es queixen, també, que el terme «BALEARITZACIÓ», fins i tot sigui sinònim de destrucció de la natura i de manca d'una assenyada planificació turística i urbanística».

Senyalen com a causes principals d'aquesta situació «l'home que, mogut per un afant desmesurat de lucre immediat, amb una mena d'improvisació suïcida que vol ignorar les conseqüències futures de les actuacions de cada dia, al qual no li ha importat destruir la natura i degradar el lloc de l'habitatge

humà quan n'ha pogut sortir egoïstament beneficiat».

Després, indiquen entre els principals problemes ecològics que avui hem d'afrontar:

Mns. Ubeda, Bisbe de Mallorca

«La insuficient ordenació territorial i urbanística i la insuficient normativa adequada i eficaça.

L'amenaça de noves destrosses a zones verges o a paratges d'especial interès ecològic».

A més de molts altres problemes, que cal que tots revisem. Seguidament, fan un anàlisi de la cara positiva del Turisme, remarcant que «és el pa de les nostres illes». Parlen de tota una sèrie de factors positius, entre ells que «el Turisme és certament un vehicle de pau que aproxima els homes a un major enteniment i convivència... Ha estat per a nosaltres un vertader privilegiat mitjà de comunicació social i d'obertura al món. A més de l'ocasió magnífica, pels creients,

per viure pràcticament l'ecumenisme».

Per altra part, després de remarcat tot un gran ventall d'aspectes negatius, diuen «un dels efectes més negatius i greus del Turisme a les nostres illes ha estat fins ara i continua essent el fort impacte produït sobre l'Ecologia».

Llavors, els nostres bisbes fan tota una reflexió de quatre fols, il·luminada amb la fe, sobre «L'home, cridat per Déu a habitar una «casa harmoniosa», a preservar-la i a perfeccionar-la». En ella, entre altres coses, senyalen que «la humanitat neix com una família, com una societat, en la qual tots i cada un dels seus membres tenen la mateixa dignitat i el mateix dret a fruit del do de la Creació i a fer-la progressar amb la seva intervenció». «Oposar-se deliberadament al projecte de Déu Creador és l'arrel de la destrucció de l'home, de la destrucció de la bona relació amb els altres i de la destrucció de la bona relació amb la natura creada. És el pecat». Conviden després als cristians a «des de l'esperança i l'optimisme que ens proporciona la força infinita de la Resurrecció de Jesús, podem dir: Sí, és possible encara construir entre tots una «terra nova i un cel nou», la «casa harmoniosa per a la humanitat» que els nostres pecats posen en risc de destruir».

Donen, seguidament, «suggeriments d'actuació proposats des de la fe

cristiana: Des de la revisió profunda de l'home i de la societat d'avui; educació en la responsabilitat ecològica; per damunt totes les diferències, unir esforços en una responsabilitat ecològica compartida i rigorosament honesta; actuar amb realisme, amb coratge i esperança, i afrontant les accions més urgents i decisives en el present moment.

Conclueixen, sollicitant als polítics i responsables de l'Administració Pública; als científics, investigadors i experts de la Universitat Balear i d'altres Institucions; dels educadors; dels pares i mares de família; dels treballadors turístics; dels empresaris turístics; dels moviments de defensa de la natura; etc. que continuïn amb les seves respectives tasques, a fi que, confrontant esforços, ajudem tots a construir aquest món nou i terra nova, neta d'injustícies socials, atemptats ecològics, etc.

Acab dient: «desitjam concloure aquesta carta animat a tothom a continuar reflexionant i actuant sobre aquest tema de l'Ecologia i del Turisme tan decisiu per al nostre poble i que configura el seu present i futur».

Per finalitzar, jo, juntament amb els nostres bisbes, us convidaria a llegir i reflexionar aquesta interessant carta pastoral, per tal que, cada ú en la mesura de les seves possibilitats, s'esforci en fer present el projecte del Déu Creador.

Pep Adrover

Sant Pau!

(planes a cura d'En Miquel Vallbona)

Cura't tu mateix (IV)

El Règim complementat

L'anomenam així per originar-se a l'afegir completament règim associat que més envant veurem, en combinacions alimentícies que si no són bones almanco són tolerables.

EL DES-DEJUNI (berenar del matí): En relació al berenar habitual, estan absents tot tipus d'estimulants (café, te, cacao,...), els derivats de cereals (pa, galetes,...), i la llet en els majors de deu anys, ja que els és indigesta. És una menjada de ràpida digestió que proporciona els sucres indispensables pel treball del matí d'una manera ràpida, i a la vegada gairebé no interromp el procés de desintoxicació que es desencadena durant el repòs nocturn, allargant-se aquest procés fins a la menjada del migdia. Aquest procés de desintoxicació s'experimentarà principalment les primeres setmanes en formes

de malestar estomacal, marejos, irritabilitat,... que desapareixaran aviat per ells mateixos.

La fruita fresca, millor no mesclar-la i triar-ne cada dia de diferent. En el cas de mesclar-la, cal evitar les mescles de fruita àcida amb dolça. Quantitat aproximada: manco de 400 grs. (dues taronges).

Els derivats de la llet de fàcil digestió, tipus iogurt, cuallada o formatge fresc. Si són casolans evitarem els conservants. Quantitat aproximada: manco de 100 grs. (un iogurt del comerç).

La mel i els derivats de la fruita tipus fruita seca dolça o compota o melmelda o codonyat... prenent-ne en petites quantitats perquè és molt concentrada en sucres. La fruita secada cal posar-la en remull 1/2 hora per a rehidratar-la. Quantitat aproximada: menys de 60

grs. (uns si dàtils).

Aquest tipus de menjada es pot fer de tan en tant com a sopar.

AL MIGIDIA: Consisteix en complementar la menjada del règim associat amb una proteïna greixosa, tipus ous, formatge no fermentat, nous o carn. Convé evitar la carn de porc, embutits, mariscs, fregits. Aquesta menjada no hi haurà postre per tal de no dificultar la digestió (la fruita la prendrem en altres menjades, com els berenars i alguns sopars). El millor postre és una sesta, d'almanco 1/4 d'hora, encara que no es dormi.

En el cas de menjar truita de patata, sempre com a cosa excepcional, cal coure abans les patates, per evitar massa temps de fregida. Si no s'aprecia massa la carn o el peix es pot passar sense provar-ne

ja que és una proteïna de poca qualitat que pot ésser substituïda per proteïnes millors (ous, formatge, nous,...)

A on posa ametles, es pot llegir qualsevol fruita de les seves característiques, de la família de les nous: nous, avellanes, pinyons, coco,... cal menjar-les sense torrar ni salar i posades en remull una hora abans en aigua teba i pelades.

En el cas de menjar fora de casa, d'excursió, es menjarà alguna cosa crua fàcil de transportar (safarària, pebre vermell, col...) amb un entrepà de mantega i formatge...

LA BERENA (vesprada): El dia que s'han menjat cereals, es berena fruita i el dia que s'han menjat patates, es berena pa amb mantega. La berena està pensada pels nins i adol·lescents (els quals

BAR NOU

Telèfon 65 78 20

C/. Rdo. Antonio Vadell, 2

CALONGE

Bordoy

foto estudio y video PROFESIONAL

TRABAJOS INDUSTRIALES • REPORTAJES • MURALES

Mayoral, 15 - Teléfono 653082

07650-SANTANYÍ (Mallorca)

R È G I M C O M P L E M E T A T				
	MATÍ (7h-9h) ÀPAT DE FRUITA	DINAR (12h-1h) ÀPAT DE MIDÓ I GREIX	BERENAR(5h)	SOPAR (8h) ÀPAT PROTEÏNIC
D I L L U N S	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o MEL o MEL- MELADA o CODONYAT	AMANIDA DE VERDU- RA CRUA. PASTES INTEGRALS BULLIDES 10 AMETLES.	FRUITA FRESCA i/o FRUITA SECA DOLÇA.	VERDURA SEMI-BULLI- DA. FORMATGE SENSE FERMENTAR o CARN o PEIX .
D I M A R T S	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o MELMELADA o CODO- NYAT.	AMANIDA DE VERDURA CRUA. PATATES AMB VERDURA I MANTEGA o NATA FRESCA. 1 o 2 DE FORMATGE EN FORCIONS	PA TORRAT AMB MANTEGA	VERDURA SEMI-BULLIDA. FORMATGE FRESC o IOGURT o 25 AMETLES.
D I M E C R E S	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o MEL o MELMELADA o CODONYAT.	AMANIDA DE VERDURA CRUA. PAELLA DE VER- DURES amb UN OU BULLIT o CARN DE POLLASTRE.	FRUITA FRESCA i/o FRUITA SECA DOLÇA	VERDURA SEMI-BULLIDA FORMATGE NO-FERMENTAT o IOGURT o LLET CUA- LLADA o BROSSAT.
D I J O U S	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o MEL o MELMELADA o CODONYAT.	AMANIDA DE VERDURA CRUA. PATATES (1/2) amb LLEGUMS (1/2) i OLI, MANTEGA.	PA TORRAT amb MANTEGA o NATA FRES- CA.	FRUITA FRESCA NO ÀCI- DA o en COMPOTA o TOR- RADA. FRUITA SECA DOLÇA o MEL o MELMELADA o CODONYAT. IOGURT o LLET CUALLADA.
D I V E N D R E S	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o MEL o MELMELADA o CODONYAT.	AMANIDA DE VERDURA CRUA. PASTES INTE- GRALS BULLIDES amb MANTEGA o NATA FRESCA. 10 AMETLES.	FRUITA FRESCA i/o FRUITA SE- CA DOLÇA.	VERDURA SEMI-BULLIDA CARN o PEIX o FORMAT- GE SENSE FERMENTAR o 1 o 2 OUS.
D I S S A B T E	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o FRUITA EN COMPOTA o TORRADA.	AMANIDA DE VERDURA CRUA. "ENSALADILLA" RUSSA o PATATES AMB CARN.	PA TORRAT amb MANTEGA o NATA FRESCA	VERDURA SEMI-BULLIDA FORMATGE FRESC o IOGURT o 25 AMETLES.
D I U M E N C E	*FRUITA FRESCA *IOGURT o LLET *FRUITA SECA DOLÇA o FRUITA EN COMPOTA o TORRADA.	AMANIDA DE VERDURA CRUA. PAELLA DE VER- DURES amb 1 OU BULLIT o CARN DE POLLASTRE o TRUITA DE PATATES.	PA TORRAT amb MANTEGA o NATA FRESCA	FRUITA FRESCA NO-ÀCIDA o en COMPOTA o TORRADA FRUITA SECA DOLÇA IOGURT o LLET CUALLA- DA o FORMATGE FRESC

estan creixent). Pels adults és millor fer solament tres menjades diàries.

que al règim associat a on es descriurà.

¿Com ens anirem apro-
pant al RÈGIM ASSO-

CIAT? Suprimirem la be-
rena, la carn i el peix, el
complement proteïnic del
migdia, la fruita secada
del berenar del matí, els

làctics del matí,... El que a
tu et sembli al final.

Al pròxim número ex-
plicarem el RÈGIM ASSO-
CIAT.

EL SOPAR: És igual

16 ANYS LLUITANT PEL MEDI AMBIENT

G.O.B. Santanyí

Els camps de golf: un «verd» poc ecològic

L'actual onada de camps de golf constitueix la darrera forma d'especulació a les nostres illes, agreujada pel fet d'afectar a zones especialment delicades —àrees naturals— posant en perill recursos tan bàsics com poden ser els hídrics.

En un període de 10 o 12 anys unes 3000 hectàries de Mallorca canviaran el seu ús agrícola o forestal per convertir-se en camps de golf. Es tracta d'una nova oferta que pretén canviar el tòpic «sol i platja» ampliant i diversificant l'oferta. El Govern Balear i la Federació Balear de Golf consideren que d'aquí un parell d'anys hi haurà prop de 45 anys a les Balears. La polèmica ha estat suscitada, entre altres coses, per l'intent de lligar aquestes instal·lacions especulatives amb actuacions immobiliàries encobertes.

Les campanyes duites a terme pels promotors amb el suport del Govern i la F.B. de golf han topat amb una forta oposició per nombrosos motius:

-La manca de planificació. Fins ara tots els camps s'han aprovat mitjançant la prèvia declaració d'interès social, modificant el planejament municipal per incorporar-hi l'oferta immobiliària. La característica bàsica d'aquests projectes és la de fugir de les saturades àrees turístiques i ocupar espais naturals d'alt valor ecològic.

-L'augment de places turístiques. Està demostrat que la construcció d'un camp de golf du darrera, més o menys encoberta, una urbanització, ja que la llei de camps de golf contempla la possibilitat que hi hagi un hotel o apartahotel amb capacitat per a 450 places. Això comportarà un fort creixement de places turístiques (22.000 amb els 45 camps projectats actualment) en un moment

El Camp de Golf, Vall d'Or, on es pot veure que al seu voltant creix una urbanització.

en què l'oferta ja supera considerablement la demanda.

-La manca d'aigua. L'impacte ecològic és important, ja sigui pel consum d'aigua, o per la transformació de la vegetació natural o pel canvi de les condicions naturals del sòl. L'alt consum d'aigua d'aquestes instal·lacions és un dels problemes a tenir en compte. Un camp de mides mitjanceres (18 forats) utilitza a l'estiu tanta d'aigua com la que es consumeix diàriament a tot el terme de Santanyí, la qual cosa pot provocar problemes d'abastiment d'aigua als nuclis urbans ja existents a causa de la baixada de nivell d'aigua dels aquífers.

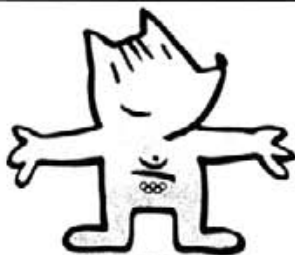
-La modificació de la Llei de Camps de Golf. L'aprovació per part del Parlament de la modificació d'aquesta llei no pot ésser qualificada més que d'un acte d'irresponsabilitat. Mentre la llei era restrictiva quant a l'emplaçament dels camps de golf dins àrees incloses dins l'i-

mentari d'ICONA i quant a la prohibició de regar amb aigües de pous als municipis litorals, les modificacions dels articles 4 i 5 permeten per una part la construcció de camps de golf i les seves urbanitzacions annexes fins i tot dins espais naturals catalogats per ICONA, i per altra part fa possible regar els golf de municipis litorals amb aigua de pous i no de depuradores com succeïa ara.

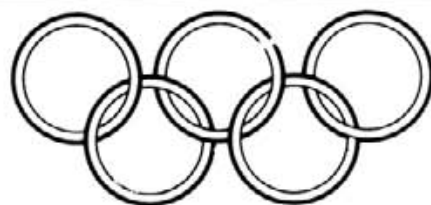
Al terme de Santanyí hi ha dos projectes: un d'ells, ja aprovat, es construirà darrera la platja de Portopetro, es tracta d'un projecte que tindrà 18 forats i oferta hotelera complementària de 450 places turístiques, l'altre encara sense aprovar, pareix que se situarà prop del nucli urbà de Santanyí.

Al cap i a la fi els camps de golf són la darrera excusa que s'han inventada per seguir urbanitzant sobre espais naturals de gran qualitat.

L'ESPORT ÉS COSA BONA

© 1988 COOB 92 S.A. TM

RESULTATS CLUB DEPORTIU CALA D'OR

Badía, 1 - Cala D'or, 0
 Cala D'or, 2 - Poblenc, 1 (Gori y Outon)
 Manacor, 2 - Cala D'or, 1 (Gori)
 Cala D'or, 4- Paguera, 0 (Gori, 2-Lobato y Julián)
 Santa Ponça, 2 - Cala D'or, 1 (EDU)
 Cala D'or, 0 - Arenal, 1
 Peña Dptva. Sta Eulalia, 2-Cala D'or (Gori, 2 i Outon)

RESULTATS C.D. ALQUERIA

Alqueria, 1-Campos, 1 (Filippi)
 Xilvar, 4-Alqueria, 0
 Alqueria, 1-Algaida, 1 (B. Rosselló)
 Collerenc, 1-Alqueria, 2 (Ballester a l Flores I)
 Alqueria, 0-Port de Pollença, 1
 Andratx, 2-Alqueria, 0

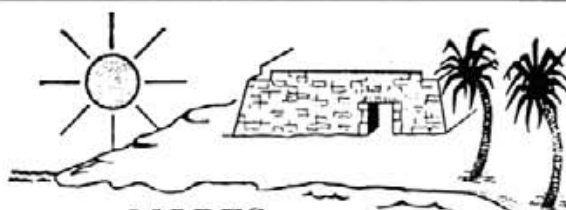

HIPER D'OR

TROFEU MÀXIM GOLEJADOR C.D. CALA D'OR

Gori.....	14 gols
Torreblanca.....	11 gols
Edu	10 gols
Seminario I.....	8 gols.
Loren	4 gols
Nacho	2 gols
Outon	2 gols
Mesquida.....	1 gol
Julián.....	1 gol

MODES JANINE

centre comercial El Pueblo, tenda n' 25
CALA D'OR

TEL. 65 78 47

TROFEU MAXIM GOLEJADOR ALQUERIA BLANCA

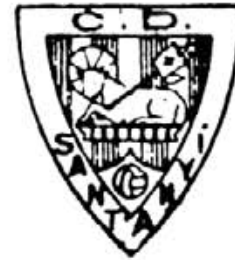

Vallbona.....	14 gols
Flores I	8 gols
Ballester Adrover.....	5 gols
Filippi.....	3 gols
Christie.....	2 gols
Barceló Bonet.....	1 gol
Mariño	1 gol
Flores II.....	1 gol
B. Rosselló.....	1 gol

RESULTATS C.D. S'HORTA

S'Horta, 5-Buger, 0 (Gaspar, Antich, Pedro Suasi, Dino, 2)
 Mariense, 12-S'Horta, 2 (Dino, Pedro Suasi)
 S'Horta, 0-Ferriolense, 1
 S'Horta, 0-Ferriolense, 1
 Valldemossa, 3-S'Horta, 0
 S'Horta, 1-Consell, 2 (Juli)

RESULTATS CLUB DEPORTIU SANTANYÍ

Murense, 2-Santanyí, 1 (Vidal I)
 Santanyí, 1-Murense, 0 (Cabello)
 Ses Salines, 1 - Santanyí, 1 (Amengual)
 Santanyí, 1-Sancelles, 2 (Vidal II)
 Escolar, 3-Santanyí, 1 (Garrido)
 Santanyí, 4-La Victoria, 0 (Durán, Reina, Garrido, Vidal II)
 Pollença, 1-Santanyí, 4 (Paniza-Manjón y Garrido 2)
 Santanyí, 1-Soledad, 1 (Reina)

JOSEP ALOU JULIÀ

LAMPISTERIA*CALEFACCIÓ
 ENERGIA SOLAR*PISCINES

C/. J. Prohens, 24-07669 S'HORTA
 Tel (971) 575261

TROFEU MAXIM GOLEJADOR C.D. S'HORTA

Dino	8
M. Roig	5
Aznar	5
P. Sasi	5
Futri	4
Juli	4
Juan Ramon	3
Gaspar	2
Algaba	1
Vaca	1
Nevado	1
Gordillo	1
M. Antich	1
Contabilitzades 28 jornades	

AUTOS MANBAR C.B.
 Servicio Oficial

C/7. Sebastiana Clar, 5
 Telf. 163106-07 07850 - SANTANYÍ (Mallorca)

TROFEU MAXIM GOLEJADOR SANTANYI

Amengual	9 gols
Garrido	9 gols
Cabello	6 gols
Pere Prohens	3 gols
Paniza	3 gols
Manjón	3 gols
Reina	3 gols
Miquel	2 gols
Durán	2 gols
Vidal I	2 gols
Vidal II	2 gols
González	1 gol.
Contabilitzades 35 jornades	

A la salut per l'esport en edat escolar

El passat 22 de Març es celebrà una conferència a l'Institut de Felanitx, organitzada pel Departament d'Educació Física amb el títol «A la salut per l'esport en edat escolar». Els conferencians foren els metges Teo Cabanes, Bartomeu Marí i Joan Gasull. Tots tres treballen en el Departament de Medicina Esportiva del Consell Insular, són especialistes en una especialitat que fa molt poc temps que s'imparteix, la Medicina Esportiva.

El Director de l'Institut, Sr. Bonet, va fer una breu introducció parlant de què a l'Institut des de fa deu-onze anys a l'Educació Física se li va donant de cada dia més importància tant pel que fa a dotació de professorat com a dotació material, i que aquesta assignatura ha deixat d'esser una matèria per convertir-se en fonamental per la formació integral dels alumnes.

Acte seguit prengué la paraula na Mª Antònia Caldentey, llicenciada en Educació Física i professora de l'Institut. També parlà del canvi que poc a poc es va experimentant per bé, però que el camí que queda per fe és llarg. Entre les qüestions a millorar esmentà la manca de mentalització tant per part de pares com d'alumnes i professors, les deficiències mostrades pels alumnes de quasi totes les escoles d'EGB en arribar a BUP, i la manca de flexibilitat de qualque col·lectiu, com els futbolistes. També va fer menció que l'Ed. Fís. s'ha de començar ja als primers cursos d'EGB, i que els resultats no es comencen a veure fins després de 2-3 anys de treball.

El primer conferenciant en exposar fou el Dr. Teo Cabanes, que parlà del Departament de Medicina Esportiva del Consell Insular, departament que està a l'abast de qualsevol persona interessada, i que per 500 ptes. fan un reconeixement metge com-

plet. A n'aquest reconeixement s'ompl la FITXA PEDIÀTRICA, a la que figuren dades antropomètriques (alçada, pes, envergadura,...), dades cariorespiratòries (pulsacions, capacitat pulmonar, tensió arterial,...), calibració de la postura (alteracions del cap als peus: columna, peus, genolls, espatlles, caderes,...). També a n'aquesta fitxa hi ha un lloc important per l'exploració dels sentits, com la vista i la boca (s'ha comprovat que més del 80% dels al·lots tenen caries); per altre banda la gent li dóna poca importància a n'aquesta deficiència ja que no sap que una infecció a la boca pot esser negativa pel cor, ronyons i fins i tot per curar lesions.

A més es fa un estudi dinamomètric (força) i de flexibilitat (dins uns certs marges, a més flexibilitat, menys lesions), sense oblidar una fitxa pels al·lots superdotats (juntant tota la informació abans esmentada es pot saber si una persona té més aptitud

per un esport en concret i fins i tot si presenta unes qualitats que surten de lo normal).

El Dr. Bartomeu Marí va esser el següent en parlar i va dissertar sobre la nutrició en edat escolar.

En primer lloc digué quins eren els objectius de la Medicina Esportiva:

- Assessorar sobre la preparació física i l'entrenament.
- Prevenió de lesions.
- Diagnòstic i tractament de lesions.
- Assessorament respecte del material esportiu més convenient.
- Rehabilitació i reinserció.
- Assessorament i control psicològic.
- Col·laborar amb entrenadors i professors per esser més eficaços.
- Control alimentació.

Parlà que a la alimentació hi ha uns principis energètics que són hidrats de carboni (55-60%), grasses (20-25%) i proteïnes (20-25%),

i uns altres que no aporten energia, però que són indispensables per una nutrició equilibrada: aigua, vitamines i sals minerals. Cada esport té unes característiques diferents, per lo que la dieta serà diferent, amb més proteïnes (carn, peix,...) per esports que necessiten una massa muscular grossa, i més hidrats de carboni (pastes, pa, patates,...) per poca massa muscular i molta resistència.

En el cas concret de les necessitats alimentàries en temps de creixement posà molt d'esment en la importància d'una dieta equilibrada (menjar de tot), però sobretot a les necessitats minerals, d'aigua i de vitamines. Segons un estudi fet per aquests metges s'ha observat que el 80% de nins tenen deficiències de tipus càlcic: per equilibrar aquesta mancança no només s'ha de prendre calci amb la llet, ja que ell tot sol no es pot assimilar, s'ha d'associar amb altres tipus de calci, com el de les fruites.

Les necessitats d'aigua són molt importants per dues raons. En primer lloc, en l'edat de creixement són més grosses, ja que a un adult el 60% del pes és aigua i a un nin el 80%. Per altra banda amb l'activitat física, la competició, es produeix una deshidratació, sobretot amb la suor, fet que pot provocar lesions per encalement excessiu dels músculs. És per això que és molt necessari beure aigua durant i abans de la competició. Les fruites i les verdures són molt adequades per després de la competició, per la seva quantitat d'aigua i per la fàcil digestió. Per altra banda les begudes alcohòliques són negatives, ja que deshidraten.

No és casualitat que avui en dia la gent sigui més alta que abans, ja que de l'estatura d'una persona, el 80% es deu a factors genètics, hereditaris; el 10% a la alimentació i l'altre 10% a la activitat física, esport (estimula l'hormona del creixement). És evident que l'alimentació i la activitat física és molt millor

ara que temps enrera.

El darrer metge en prendre la paraula fou el Dr. Joan Gasull que parlà de traumatologia i deformacions a tenir en compte per l'esport.

Digué que les deformacions ortopèdiques (dels ossos) eren la segona causa amb més d'un 20% del total d'al·lots, després de les dents, de deficiències en edat escolar. Aquestes deficiències són conseqüència sobretot de mala postura (seure malament,...), falta de descans (dormir poc,...) i alteracions endocrines (d'hormones, massa grasses o massa magres). Per solventar aquests problemes hi ha dos objectius: crear hàbits posturals i mantenir aquests hàbits.

Els principals problemes ortopèdics, seguint del cap cap els peus són:

- a) Tortícolis
- b) Cintura escapular i espatlles (una més alta que l'altra)
- c) Columna:
 - escoliosi
 - cifosi
 - lordosi
- d) Problemes membres in-

fèriors

-una cama més llarga que l'altra

-genolls genu-valvos (cap a dins)

-genolls genu-varos (cap a fora)

-peus cap a dins

-peus cap a fora

El Dr. Gasull explicà que la majoria de vegades aquests problemes es podien corregir mitjançant exercicis físics: per aquests casos el metge ha de dir quines activitats ha de fer el nin i quines no: d'aquí ve la importància de la cooperació entre el metge i el professor d'Educació Esportiva.

Però tan important o més que curar és prevenir, ja que hi ha moltes deficiències d'aquest tipus que no es manifesten fins que estan a un estat molt avançat. És per això que per una formació cap a la salut és necessari pels al·lots una activitat física el més variada possible.

Un cas especial són els esports unilaterals, com el tenis, que desenvolupen més una part del cos que l'altre: per equilibrar aquesta deficiència s'han de practicar al-

tres esports que no siguin unilaterals, com la natació, el volei o fins i tot bàsquet.

Una vegada acabada l'exposició dels metges s'obrí un col·loqui entre els Doctors i els assistents que volien fer qualque consulta.

Cridà l'atenció una mare que estava preocupada perquè el seu fill de quinze anys sempre estava en marxa: cada dia tenia entrenament, de bàsquet o d'atletisme, a més de les classes d'Ed. Física de l'Institut, i a vegades el dissabte dematí corria un cross

i l'horabaixa jugava un partit de bàsquet amb els cadets. Pensava si tanta activitat podria esser perjudicial per la seva salut. El metge s'informà que des de fa temps aquest al·lot ja feia activitat física, i que ara l'atletisme i el bàsquet els practicava per iniciativa pròpia, sense estar-ne obligat. Digué que l'organisme dels nins s'autoregula i que en estar prou cansats s'aturen, per lo que aquesta hiperactivitat no era perjudicial.

Jaume Binimelis

«Dies i Coses» subcampió del torneig Futbollet de Pasqua d'Es Llombarts

L'equip de Calonge va aconseguir un meritori segon lloc al torneig de futbollet de Pasqua jugat a Es Llombarts.

A les semifinals va guanyar per 8 a 4 a «Molbes Ses Salines», partit molt disputat durant la primera part, arribant al descans, amb empat a 2, avançant-se l'equip salinaer per 3-2 al principi de la segona part, però hi va haver una fortíssima reacció de l'equip calongí el darrer quart d'hora. A l'altre se-

minifinal «AGUANTEN» de Santanyí va guanyar a

«Es Llombarts» per 11 a 2.

Al partit pel tercer i quart lloc Es Llombarts va guanyar a Ses Salines i «AGUANTEN» va guanyar a DIES I COSES per 5 a 2, encara que AGUANTEN va esser es guanyador just se pot dir que el resultat va esser un poc massa abultat, per ventura el més just hauria estat un 4-3.

Hem de felicitar a l'organització d'aquest torneig, ja que va saber cuidar tots els detalls do-

nant una impressió de la millor i les gràcies al poble des Llombarts pel tracte que va tenir amb nosaltres, esper que prest puguin tornar a Calonge per fer qualque partidet.

Per acabar volem donar les gràcies a En Bernat, Pascual, Tolo Roig, Cosme Ballester Adrover, Cosme Ballester i Barceló, Gordillo i Maties components de DIES I COSES per a seva entrega i lluita.

DIES I COSES

«Els ciclistes de la telefònica, exemple a seguir»

Des de l'octubre de l'any passat un grup d'empleats de la Companyia telefònica varen decidir practicar l'esport dels ciclistes en pla de hobby; i un parell d'hora-baixes a la setmana entrenen i els dissabtes van a fer una volta més llarga.

Poc a poc el ciclisme els hi ha anat entrant dins les venes i un parell d'ells varen comentar a la feina la possibilitat de fer la volta a Mallorca, i això que primerament era un simple comentari a la feina s'ha fet realitat: «I VOLTA-CICLOTURÍSTICA A MALLORCA-1990» (Del 13 al 16 d'abril).

Varen dividir la volta en 4 etapes:

- 1' Palma-Colònia de Sant Jordi
- 2' Colonia de Sant Jordi-Sa Coma
- 3' Sa Coma-Port de Pollença
- 4' Port de Pollença-Palma

Abans de córrer la volta els empleats de la companyia telefònica varen passar un reconeixement metge, a més, la companyia va col·laborar aportant 3 cotxes d'ajuda amb emissores i botiquí.

A la segona etapa que

va sortir de Sa Colònia de Sant Jordi es varen aturar a berenar a Can Bassol, a Calonge, on els esperava el seu company de feina n'Andreu Lau amb unes bones coques amb verdura. A l'estada a Calonge vàrem poder comprovar, com de bé s'ho passava aquest grup d'amics que estaven

acompanyats per familiars seus. La caravana estava composta per 26 ciclistes i 15 acompanyants en lloc de dormir a hotels duïen les seves tendes de campanya. Tots els participants varen tenir premis, però no era una prova competitiva.

Dins els seus pròxims

plans, hi ha una ajuda a Lluç i si els va bé volen completar el tros d'illa que els fa falta: Sóller, Andratx, Benyalbúfar, abans que arribi la calor. Des d'aquí ànim que ja sabeu: «L'esport és cosa bona».

Maties

RESTAURANT

Ca'n Trompé

Avda. Bèlgica, 12
Teléfonos 657341 - 643113

07660-CALA D'OR (Mallorca)

DIFERENT

Benetton-Garfield-Lego-Mickey

C/ Santanyi, 5
Cala d'Or Mallorca

☎ 65 81 63

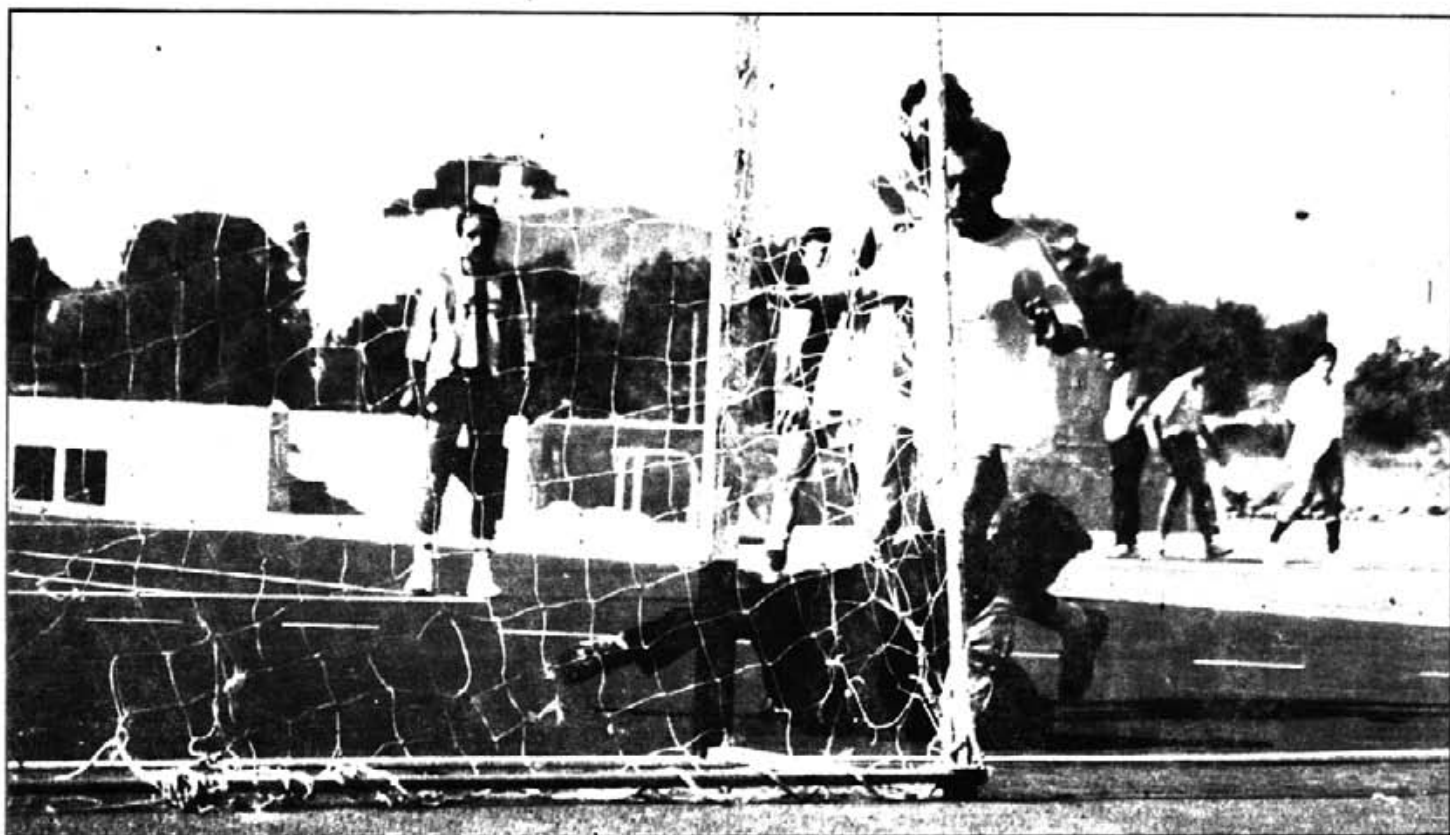

planes d'opinió

Secció en la qual hi pots dir el teu parer de tota cosa

Volem llum i vestuaris al camp d'esport

Fa bastant de temps que sentim a dir que s'acabaran enguany els vestuaris, però de moment res de res. Creim que si no se pot fer tot d'un cop, sí que és molt necessari adequar un lloc amb un parell de dutxes i sobre tot una il·luminació mínima. No sabem per quin motiu això no entra dins els pressupostos.

Creim que molta gent, i sobre tot nosaltres aprofitaríem el poliesportiu en hores de fosca si aquest està enllumenat, això com es pot fer a la resta de pobles del terme. Cal

tenir en compte que les darreres hores de l'horabaixa són úniques en què lliurats del treball quotidià, ens podem reunir per practicar l'esport.

A més, fa quatre anys que venen equips de bàsquet i futbito de diferents pobles i l'únic que es li podem oferir és una regadora i una menguera; i això és vergonyós. Esperam que se prenguin unes mínimes mesures perquè enguany per Sant Miquel tenguem unes dutxes mínimament decents.

Un grup de joves calongins

«A mode de rectificació»

La biografia d'en Pere Oliver i Domenge publicada a la secció «La Veu de la Terra» del passat número contenia un error del qual ens han assebutat. La fuga de l'assassinat segur els primers dies de la guerra no fou

tal com s'havia dit. Llegiu aquesta reproducció d'una columna de «El Luchador» del 17 d'octubre de 1936 on es recull, al mig de cínics i barroers comentaris, la descripció que Pere Oliver en va fer.

Como huyen los jefes izquierdistas

EL ALCALDE DE FELANITX

Mahón. — El Alcalde de Felanitx don Pedro Oliver Domengue, que forma parte del Consejo Regional de Izquierda Republicana de Mallorca, y era gestor de la Diputación Provincial de Baleares, ha referido a un redactor de la "Voz de Menorca" como pudo oírse de la isla y llegar a la de Menorca después de la sublevación militar, dando además interesantes pormenores de los sucesos de Palma.

Felanitx — dice el señor Oliver Domengue — había organizado grandes fiestas para los días 19 y 20 de julio con motivo de la inauguración del nuevo mercado público de la población y con objeto de invitar al gobernador civil de la provincia, nos trasladamos a Palma, donde nos sorprendió la noticia de la sublevación del Ejército de África. En el acto junto con otros directivos del Frente Popular nos trasladamos al Gobierno civil para ponernos a disposición de la primera autoridad de la isla.

FALSEANDO LA VERDAD

Fuimos testigos del falaz comportamiento del General Goded. A las doce, este General, acompañado de su Estado Mayor, se presentó en el Gobierno Civil para reiterar su adhesión a la República y al Gobierno. Por la tarde, cerca de las ocho, nuevamente y por teléfono, el General Goded reiteraba su fervor republicano al gobernador don Antonio Espina.

A la mañana siguiente, domingo 19, aunque suspendidas las fiestas a causa de los acontecimientos, inauguramos el mercado público, y, al comunicar al Gobernador la celebración del acto, la voz áspera y gutural del señor García Ruiz, me daba la noticia del encarcélamiento de don Antonio Espina. La guarnición de Mallorca se había sublevado.

COBARDIA E IMPOSTURAS

El lunes 20, fiesta de la Patrona de Felanitx, a primeras horas de la tarde, tuvimos noticia de que en Campos y otras ciudades del campo mallorquín grupos de fascistas apoyados por la guardia civil y oficiales retirados procedían a cometer desmanes, atropellos y detenciones. Se nos dijo que seguidamente irían a Felanitx para apoderarse del Ayuntamiento a viva fuerza, y no pudiendo contar con elementos de resistencia seguimos el consejo del Comité de Izquierda Republicana, trasladándonos a Porto Colom, desde donde nos hicimos a la mar y regresamos más tarde, a media noche, escondiéndonos en cierto lugar desde donde podíamos estar en continua relación con nuestros amigos.

Hasta el 25 permanecimos en sitio seguro; pero la mañana del día de San Jaime, detenidos los elementos de enlace proyectamos la huida, poniéndonos en relación con cierto patrón de pesca, que se hacía a la mar a las primeras horas de la noche.

Después de penosa marcha a través de la marina embarcamos en falucho cerca de la entrada de Porto Colom; y desde allí fuimos recogiendo compañeros hasta el número de siete; nos aprovisionamos de bencina y víveres y salimos con rumbo a Menorca con viento y mar constantemente de proa, sufriendo continuas averías de motor y otros contratiempos, llegando al faro Austruix a la una de la tarde del 26. Allí por unos milicianos nos enteramos de la situación de Menorca y acordamos dirigirnos hacia Ciudadela, donde fuimos recibidos calurosamente y con vivas a la República por el numeroso público que nos aguardaba y con la mayor gentileza por las autoridades populares de la histórica ciudad menorquina.

¡COMO MIENTEN!

Mallorca — añade el señor Oliver — pasa unos momentos difíciles, de verdadero terror. Dueños de toda la Isla los Oficiales fascistas, han organizado milicias de Falange con los jóvenes

congregantes de las numerosas asociaciones católicas, agrupadas en torno de los puestos de la guardia civil.

Desde el primer día se procedió a la detención de los directivos izquierdistas, ayuntamientos y comités, atropellándolos bestialmente para vencer las pequeñas resistencias que se oponían a su paso.

Las primeras visitas aéreas atemorizaron locamente a Palma, que vio la desbandada de la mitad de la población.

La tropa permanece acuartelada y sólo circulan por las calles y carreteras escuadras fascistas de jóvenes católicos dirigidos por militares en activo y retirados, pistola en mano.

La guardia civil es el elemento de choque y el más fuerte sostén de la reacción mallorquina, que sólo creemos posible vencer mediante la actuación de columnas de desembarco que pueden organizarse y armar el elemento popular, fervorosamente izquierdista, y el soldado prisionero del fascio.

Diario de Ibiza 14 de Agosto de 1936.

N. B. Es de esperar que este íntimo de Azaña, compaf, o y amparador de "El Tachuelas" de marras, caerá un día u otro en manos de la justicia y pagará cumplidamente lo mucho que debe.

Ex-alcalde de Felanitx, ¡Te esperamos!

EL LUCHADOR

Disabte 17 d'octubre
de 1936

La veu de la terra

Enmig de la mar
s'aixeca ma terra
fins tocar el cel,
que es deixa en la Serra,
banderes de blau.
Jo sóc balear,
jo sóc de Mallorca,
català insular.
Tot el meu passat,
que la història allunya,
el tenyeix de glòria
la Gran Catalunya.
En les rels profundes
de la meva gent,
un conqueridor
portà, proa al vent,
la nau que a Salou
deixà ses amarres,
seguint la bandera
de les quatre barres.
Jo sóc de la raça,
vella i gegantina,
que espantà dels mars
la gent sarraïna.
Jo sóc de la Pàtria
dels agermanats,
Joanot Colom,

vells antepassats,
defensors heroics
de tradicions,
que en sang ofegaren
Austries i Borbons.
Herois de Mallorca,
herois catalans,
que en les hores greus
us dàreu les mans,
fent del vostre exemple
sagrada costum,
jo us tinc en ma vida
de guia i de llum.
Jo sóc mallorquí,
i és la meva glòria
esser català
per la meva història.

Estim Catalunya
perquè té un passat
de lluita incansable
per la llibertat;
perquè dins un regne
d'oprobri i de sang,
teixí la grandesa
del Corpus de Sang;
perquè en tots els segles
contra l'esclavatge

Aquest poema «Jo sóc català», clam de la lluita pre la llibertat, de reafirmació nacional, ha estat cantat per primera vegada al Teatre Principal al recital de Cançons per Cabrera pel grup d'en Biel Majoral.

L'autor és en Pere Capellà, d'Algaida, fill d'un dels glosadors de més anomenada del seu temps, en Llorenç Capellà. Mestre d'ofici i d'ideologia republicana i antimonàrquica va fer una considerable tasca pels seus ideals, la qual cosa li va causar molts de disgusts i fins i tot la presó. Va ser cap d'Esquerra Republicana d'Algaida. L'aixecament dels feixistes l'any 36 va fer que hagués de fugir de Mallorca i va anar a Barcelona, però l'any 39 essent capità de l'exèrcit republicà, va ser empresonat a Madrid després de la caiguda de l'exèrcit legítim. A l'abril de 1943 li va ser concedida la llibertat condicional, i tornà a Mallorca per a casar-se amb na Maria Fornés de Montuïri, amb la qual va tenir dos fills.

En Pere Capellà i la seva família passà uns anys molt durs. Ell va haver de dedicar-se, per a sobreviure, a fer de barman de cabaret, venedor de tatxes d'estraperlo, professor particular, botiguer, i cafeter, tot d'un pic, tractant de licors exòtics i sobretot fabricant casolà de fideus, pasta de sopa i oli d'ametlla. El seu comportament d'aquests anys no és el d'un home venjatiu, al contrari va saber conviure amb aquells que havien derrotat la seva causa.

Abans de la guerra va escriure molta poesia, articles periodístics i qualque obra de teatre, però va ser davers l'any 49 quan va començar la seva important tasca com a comediògraf, i és considerat el millor de la postguerra. Entre les seves obres destaquen «L'amo de son magraner» 1949, «S'hereu de sa farinera» (1949), «Sa madona du es maneig» (1950), «El carrer de les tres roses» (1952).

Quan va morir el desembre del 1957, a l'edat de cinquanta anys, va rebre l'homenatge de molts sectors de la societat. La seva obra ha estat valorada per diversos crítics i historiadors de la nostra literatura.

Noves del món

Ja torn ésser a quí. He estat a Palma

Na Maria Lladró i la seva amiga Dª Concepció, que també se vol fer famosa. Molts de vespres són a S'ALFA.

Per Maria Lladró

Estimats amics:

Ja sé que fa una temporada, que no sabfeu res de MI, he estat a Palma estudiant Turisme, i sa veritat no és que hagi anat massa bé. Aposta he tornat.

Quan me'n vaig anar, va ésser en part perquè estava un poc cansada d'estar a Calonge, i també perquè aquest estiu no m'ha agradat estar a Porto Car!.

Ben cert que aquest estiu no m'he divertit gens. Aposta quan va acabar sa temporada de «banyos», vaig agafar atapins i me'n vaig anar a Ciutat, a estar amb Na Francisca de «Son Xorc», a es pis que té llogat a General Riera.

Diria mentides si digués que he estat malament, però sa veritat és que Na Francisca, des què la va deixar en Bernat d'és Puig, sembla que està un poc rara. S'altre vespre, i ja un poc tard, jo estudiava i vaig sentir un renou a dins sa cuina que no sabia que putes era. Botant d'és llit i embotonant-me sa bata vaig baixar escales per veure què dimonis feia.

Va ser una sort que sa porta de sa cuina estàs un poc ober-ta. Així des d'és corredor vaig poder veure, que na Francisca tenia un conill damunt s'escurador. Ja li havia tallat ses cames, i intentava llevar-li sa pell a força d'estirades.

-¡Què putes fas! — Li vaig dir entrant de cop, cosa que amb so tresqueló que li vaig pegar, li va caure una «botella» de Palo que tenia ja mig buida damunt s'escurador.

-Res! —me diu, amagant amb sa mateixa una botella de Whisky que jo no havia vist.

-Quan venia de sa Policlínica he mort un conill, i si no el faig net ara, després no serà bo. —o és que no ho sabies això?

Jo me vaig seure, i fent-me ses ungles netes amb un cornaló de sa taula de fòrmica la vaig tornar mirar de d'alt a baixa.

-Per mí que te convendria que te colgassis. A tu lo que et fa falta, és un altre mascle i aviat.

Me va tirar es conill p'és cas i me va dir que cercàs un altre pis. Me va dir puta! i això si que no li perdon!

Ara ja sabeu perquè he tornat a Calonge.

Sa veritat és que també ja m'enyorava un poc, i tenc ganes de fer un poc d'obra an es corral. He d'arreglar es «cuarto de banyos» i enrajolar es femer.

Bé, ara anem per feines. Vull saber quins efectes han tengut dins es nostre poble, els darrers consells que vos vaig donar a els altres números de «Dies i Coses». Aposta ara vos faré un altre TEST on hi podreu trobar, referències per anar un poc més pel món.

TEST

ETS UNA DONA CURIOSA?

- nº 1.- Quan t'aixeques es dematí el primer que fas és...
1. surt des llit
 2. bavar es cuixí
 3. aficar sa roba bruta dins es llit
 4. fer vents.

nº 2.- Com prepares es berenar?

1. com tothom
2. amb segó
3. amb segó i figues de moro
4. no faig res. Ja s'espabilarà si vol.

nº 3.- Quan te talles ses ungles?

1. quan me convé
2. quan me'n tem que no me puc fermar ses sabates
3. quan faig un sofrít
4. quan serveixen per fer salses

nº 4.- On estens sa roba?

1. en es porxo
2. en es cable des ca
3. damunt ses cunillers
4. darrera es «ropero» de sa tia

nº 5.- Que li dius a s'homo quan te deixa contenta?

1. no dic res
2. en vull més
3. en tornar de foravila, pensa a treure't ets ous
4. ets una fiera!

nº 6.- Com fas anar ets al-lots a escola?

1. brutets, això és igual
2. a peu i calcetins vermells
3. amb sos cans
4. fa estona que no els veig.

nº 7.- Quan va a comprar, que és lo primer que t'encorta?

1. es ferrer
2. es mostrador de ca na Murera
3. gratar-me s'esquena
4. pujar-me ses calces.

nº 8.- Què llegeixes?

1. què és això?
2. es contador quan ve GESA
3. es pronòstic
4. totes ses receptes que me dona es metge

nº 9.- Com te pentines

1. per enrera
2. amb saim i onat
3. no ho se
4. només m'agrada que me descambuixin.

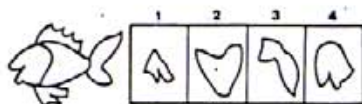
nº 10. Que és un New-Look?

1. un negre
2. una marca de güano
3. una marca d'arades
4. un ca de casta petita

BÉ AQUÍ TENIM ELS RESULTATS:

De 10 a 20 punts.....POTS PASSAR
De 20 a 30 puntsNO FAS LLARG
De 30 a 40 punts.....XERRANT CLAR, ETS UNA TRUJA
APA GUAPES, FINS UNA ALTRA.

Srta. Maria Lladró Servera

5 PECES FORMEN EL PEIX

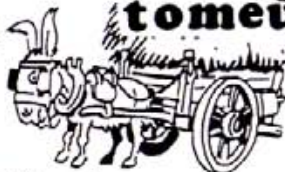
romu'h

PRECAUCIÓ
CALA D'OR

OK

tomeu

Llistat d'al·lotes fabrines d'aquest terme:

El seu nom complet es mantindrà secret, la persona que desitge conèixer-ne alguna, que ho digui!

inicials	edat	patrimoni
A.G.M.	38 anys	- Cinc cuarterades a 4 km. de S'Horta - Una bric de "Uisón" - Dos anells d'Or, un collar de perles i una enciclopèdia "Salvat"
A.B.N.	56 anys	- Un pis a Palma amoblat - Un Seat 600 descapotable 1.200 c.c. - 102 m2 a voreça de mar - Tres dents d'Or i ses altres enpestades
J.V.S.	40 anys	- 80 K accions a sa Banca Aragonesa - un llaut, amb xerxes, sense amarra - una casa a Portixó! - som molt amig de's President "Felipe" - 30 Kilos de més
F.G.T.	37 anys	- molt ben vista i molt guapa - doscentes ouelles i es xot - dues faldes comprades a una tenda molt bona de France - un vespino "Rosi" -estic a una casa de Lloger a fora vila
R.B.A.	no vull dir s'edat que tenc, vine a conèixer-me, i voras tot lo que guard per tò.	
S.U.G.	42 anys	- faig feina a S'Hort d'en Pere Moix de C'an Blanc, guany 25.000 pesetes cada mes, també som "Puericulturista". - tenc telefon, teletexto i fax. - som molt amig de's animals, m'agnaden molt, els homes locos - si venc es cantarano, tendré doblers per viure tranquila
A.A.M.	39 anys	- som encantadora, simplement encantadora - tu que lligeses això, estas molt bo

N'hi ha dos-centes tres més. Aquesta relació s'ha obtingut, de la revista trimestral editat el mes passat. "Home, vull estar amb tò".

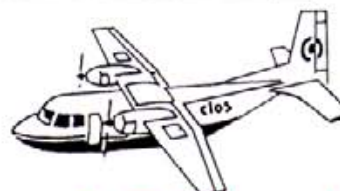
7 ERRORS

SPEEDY

SPEEDY

passa
t'EMPS

(A)

:	:	x	=8
-	-	x	
:	2	+	=7
+	x	-	
x	-		=7
=5	=5	=5	

(B)

+	:		=2
x	x	x	
:	2	+	=5
-	-	-	:
+	-		=5
-4	=5	=8	

(C)

+	:	:	=2
+	x	+	
+	4	-	=3
-	-	:	
+	-		=8
-4	=7	=4	